

ZAŁĄCZNIKI

DO RAPORTU Z BADANIA ILOŚCIOWEGO

ceo
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

unicef
dla każdego dziecka

Różnorodność kulturowa polskich szkół - perspektywa nauczycieli i nauczycielek

Raport z badania ilościowego

Elżbieta Świdrowska, Bartłomiej Walczak

ZAŁĄCZNIK 1

Szczegółowe dane dotyczące doboru próby i metodologii badawczej

Tabela 1. Struktura próby SZKOŁY – założenia początkowe i faktyczna próba.

Liczba szkół zaproszonych do badania w podziale na województwa i typy szkół (operat) oraz liczba szkół uczestnicząca w badaniach

LICZBA SZKÓŁ										
Województwo	Założenia struktury próby ^[1]					Faktyczna realizacja – struktura próby				
	Szkoła podstawowa	Liceum ogólnokształcące	Technikum	Szkoły branżowe	Łącznie	Szkoła podstawowa	Liceum ogólnokształcące	Technikum	Szkoły branżowe	Łącznie
DOLNOŚLĄSKIE	12	3	2	3	20	11	1	3	2	17
KUJAWSKO-POMORSKIE	10	2	2	2	16	8	2	3	2	15
LUBELSKIE	13	3	2	2	20	14	2	2	2	20
LUBUSKIE	5	1	1	1	8	6	1	2	1	10
ŁÓDZKIE	13	3	2	2	20	14	3	3	1	21
MAŁOPOLSKIE	22	4	2	3	31	25	4	4	1	34
MAZOWIECKIE	25	6	3	4	38	25	5	4	2	36
OPOLSKIE	5	1	1	1	8	5	1	1	1	8
PODKARPACKIE	15	2	2	2	21	18	2	2	2	24
PODLASKIE	6	1	1	1	9	9	1	1	2	13
POMORSKIE	10	2	2	2	16	10	2	4	1	17
ŚLĄSKIE	20	4	3	4	31	22	8	3	2	35
ŚWIĘTOKRZYSKIE	8	1	1	1	11	9	1	1	1	12
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	7	2	1	2	12	24	1	7	1	33
WIELKOPOLSKIE	18	4	2	3	27	7	6	4	2	19
ZACHODNIO-POMORSKIE	7	2	1	2	12	5	2	2	2	11
łącznie	195	42	27	35	300	212	42	46	25	325

[1] Na podstawie opracowań realizatora badania – firmy Ecorys Polska – na podstawie danych SIO <https://dane.gov.pl/pl/dataset/288,dane-jednostkowe-przedszkoli-szko-i-placowek-oswiatowych-w-latach-2012-2023/resource/55068/table>

Tabela 2. Struktura próby RESPONDENCI - założenia początkowe i faktyczna próba.

Liczba zrealizowanych ankiet z pracownikami szkół w podziale na województwa i typy szkół.

LICZBA RESPONDENTÓW										
Województwo	Założenia struktury próby ^[2]					Faktyczna realizacja – struktura próby				
	Szkoła podstawowa	Liceum ogólnokształcące	Technikum	Szkoły branżowe	Łącznie	Szkoła podstawowa	Liceum ogólnokształcące	Technikum	Szkoły branżowe	Łącznie
DOLNOŚLĄSKIE	127	24	29	8	188	127	25	35	8	195
KUJAWSKO-POMORSKIE	107	21	23	7	158	107	21	26	10	164
LUBELSKIE	141	26	25	7	199	143	26	25	7	201
LUBUSKIE	53	11	13	4	81	53	11	13	4	81
ŁÓDZKIE	136	26	25	7	194	136	26	25	7	194
MAŁOPOLSKIE	233	35	33	9	310	233	35	42	10	320
MAZOWIECKIE	265	59	46	12	382	265	65	46	15	391
OPOLSKIE	54	12	12	3	81	54	12	12	5	83
PODKARPACKIE	166	22	26	6	220	166	22	35	13	236
PODLASKIE	60	13	13	3	89	64	13	13	15	105
POMORSKIE	113	20	23	6	162	113	20	23	6	162
ŚLĄSKIE	214	37	48	12	311	214	37	48	12	311
ŚWIĘTOKRZYSKIE	84	13	13	4	114	84	14	13	4	115
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	80	18	18	5	121	80	18	21	6	125
WIELKOPOLSKIE	190	38	35	10	273	190	38	36	10	274
ZACHODNIO-POMORSKIE	77	15	20	5	117	78	15	26	5	124
łącznie	2100	390	402	108	3000	2107	398	439	137	3081

[2] Na podstawie opracowań realizatora badania – firmy Ecorys – na podstawie danych GUS (dane z czerwca 2023 r.)_GUS, [Raport Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024](#), Tabela nr 7 Nauczyciele

Załącznik 2

Profil respondentów – wykresy i tablice

Wykres 1

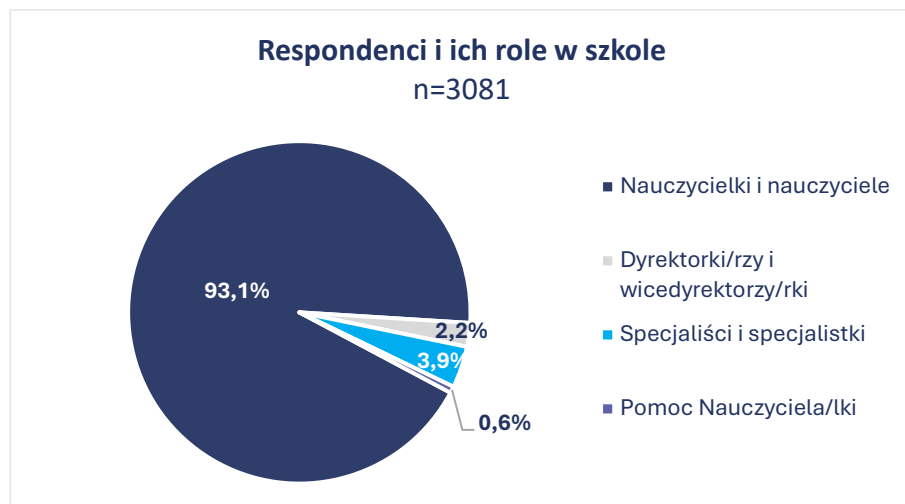
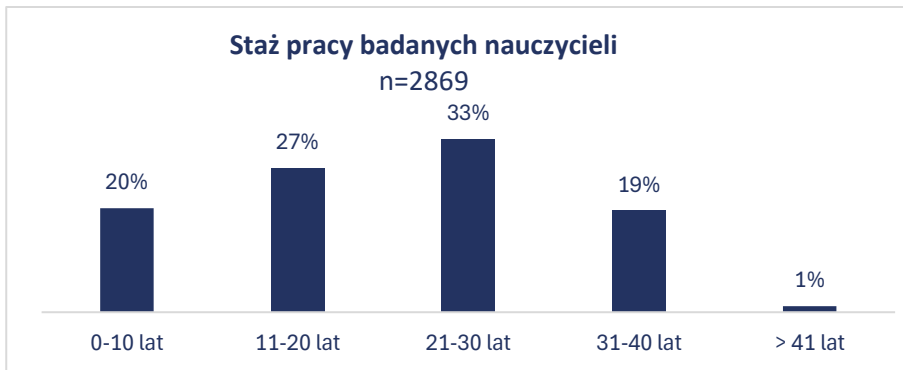

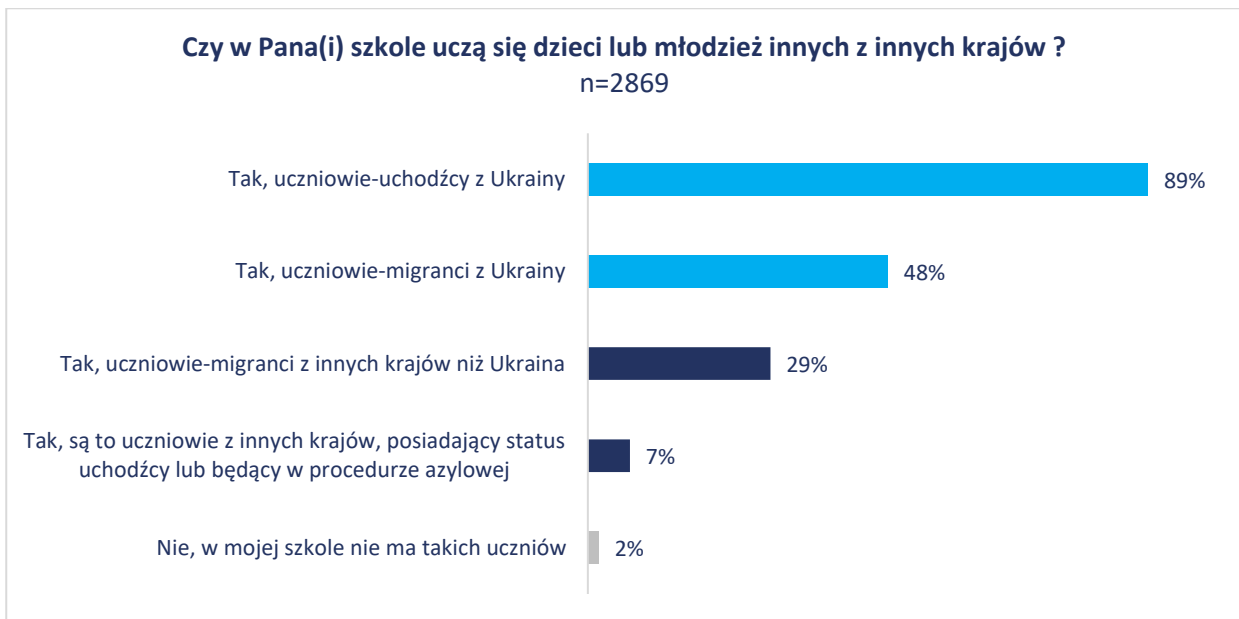
Tabela 1

NAUCZYCIELE n=2869	SPECJALIŚCI n=121	POMOC NAUCZYCIELA n=19
- nauczyciele przedmiotowi (2535) - nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej (281) - wychowawcy klas (1546), w tym wychowawcy oddziałów przygotowawczych (16) i internatu (2) - opiekunowie świetlicy (40) - nauczyciele współorganizujący/ wspomagający (50) - doradcy zawodowi (7) - nauczyciel nauczania specjalnego (3) - nauczyciele języka polskiego jako drugiego - bibliotekarze/-rki (12)	- pedagog/psycholog - logopeda - rewalidacja/rewalidator - surdopedagog - prowadzący zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	- asystent(ka) międzykulturowy - pomoc nauczyciela

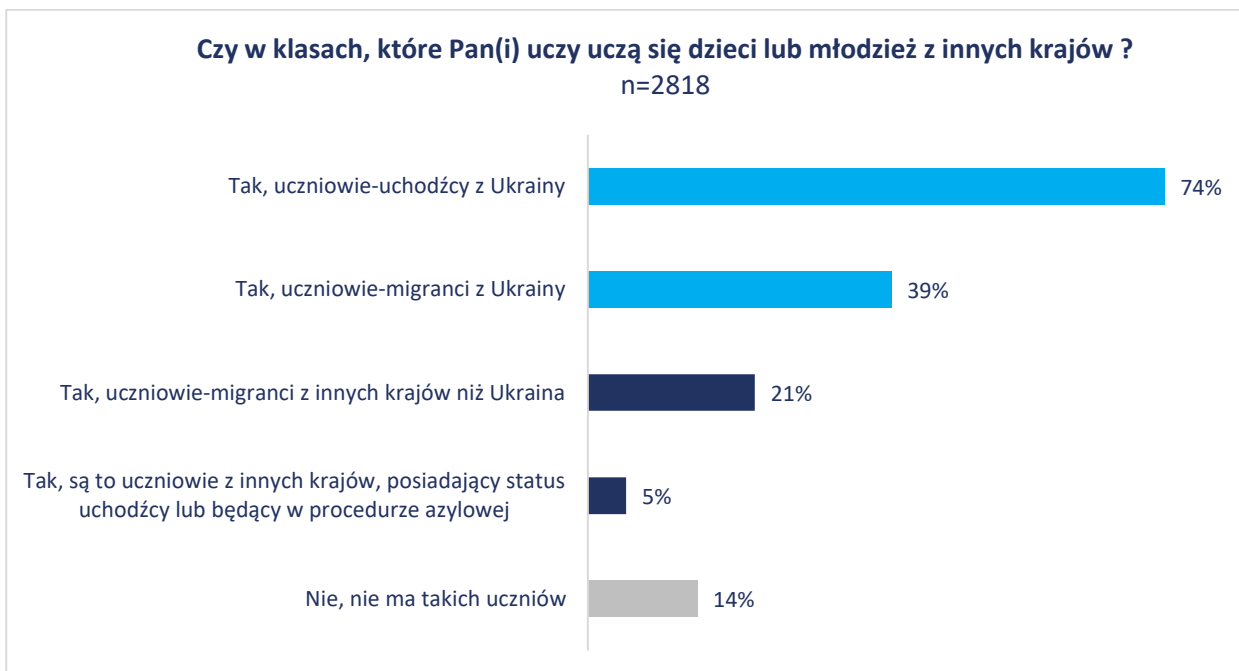
Wykres 2

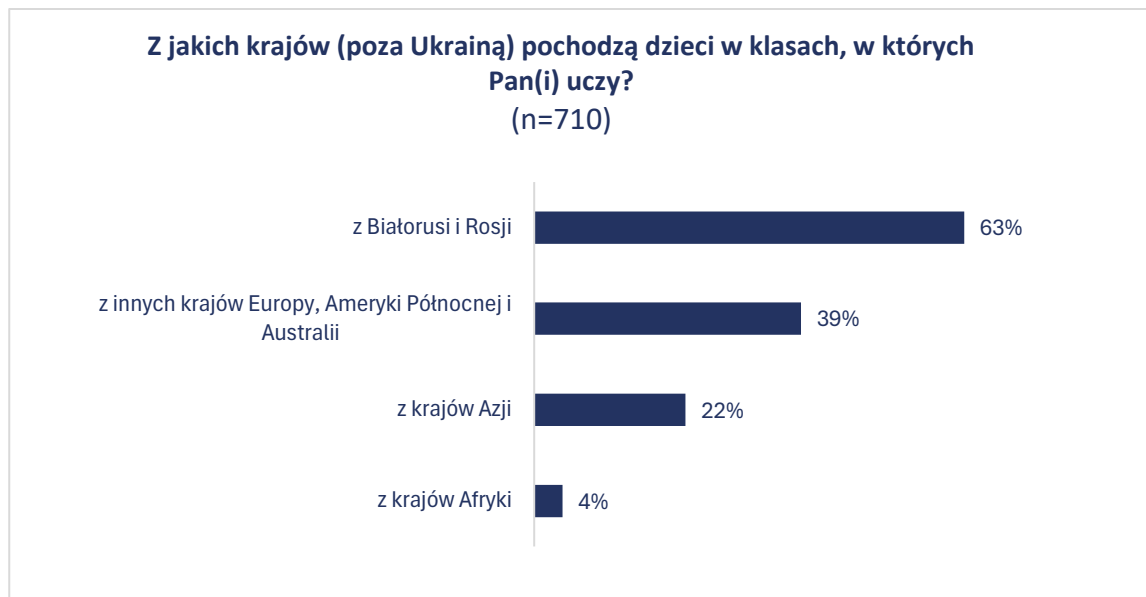
Wykres 3

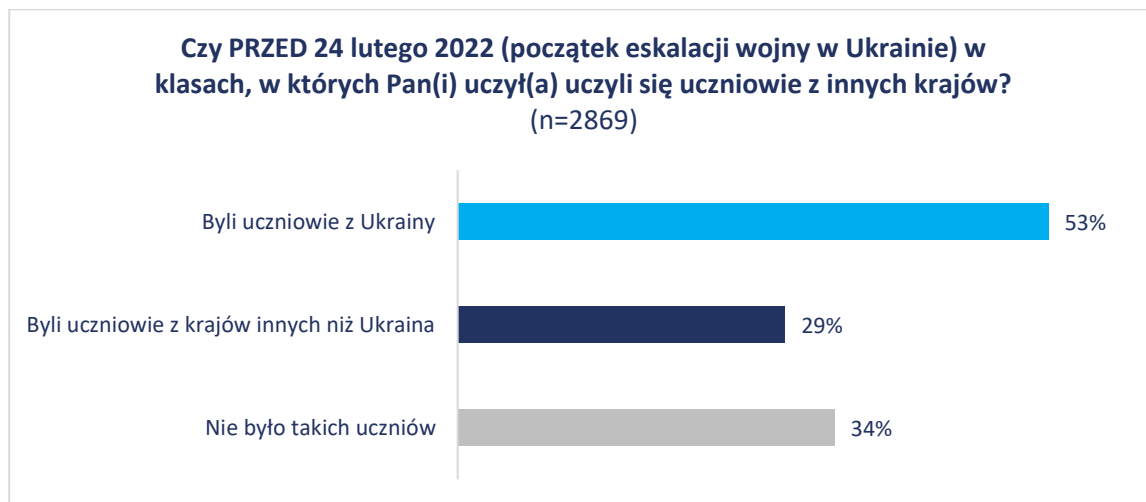
Wykres 4

Wykres 5

Wykres 6

Wykres 7

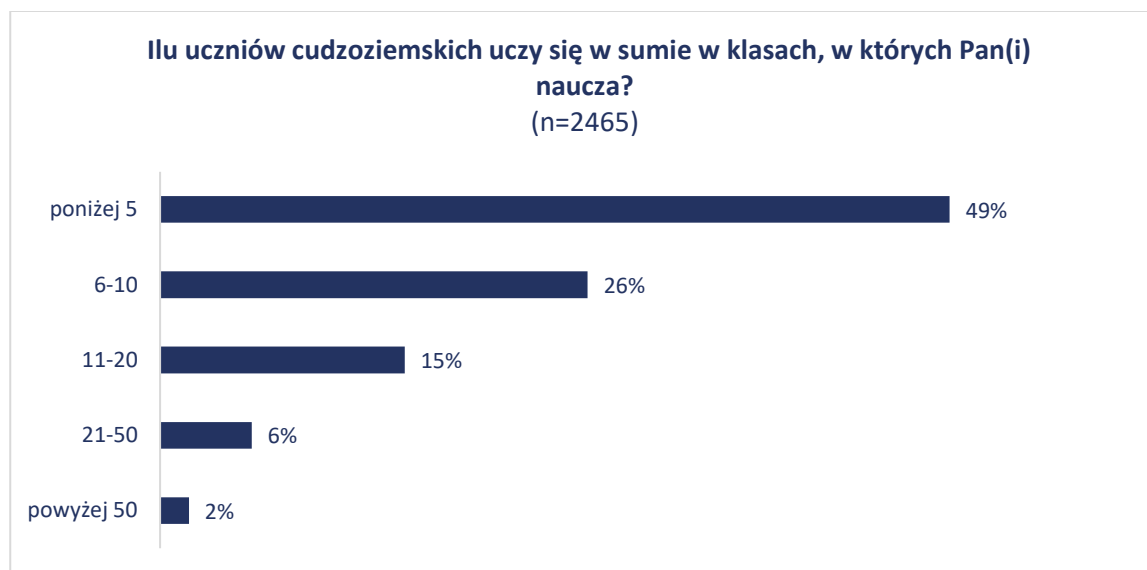

Tabela 2

Czy w klasie, w której jest Pan/i wychowawcą uczą się uczniowie z Ukrainy?	
Nie ma takich uczniów	43%
od 1 do 3	44%
od 4 do 6	10%
od 7 do 9	2%
10 lub więcej	1%

ZAŁĄCZNIK 3

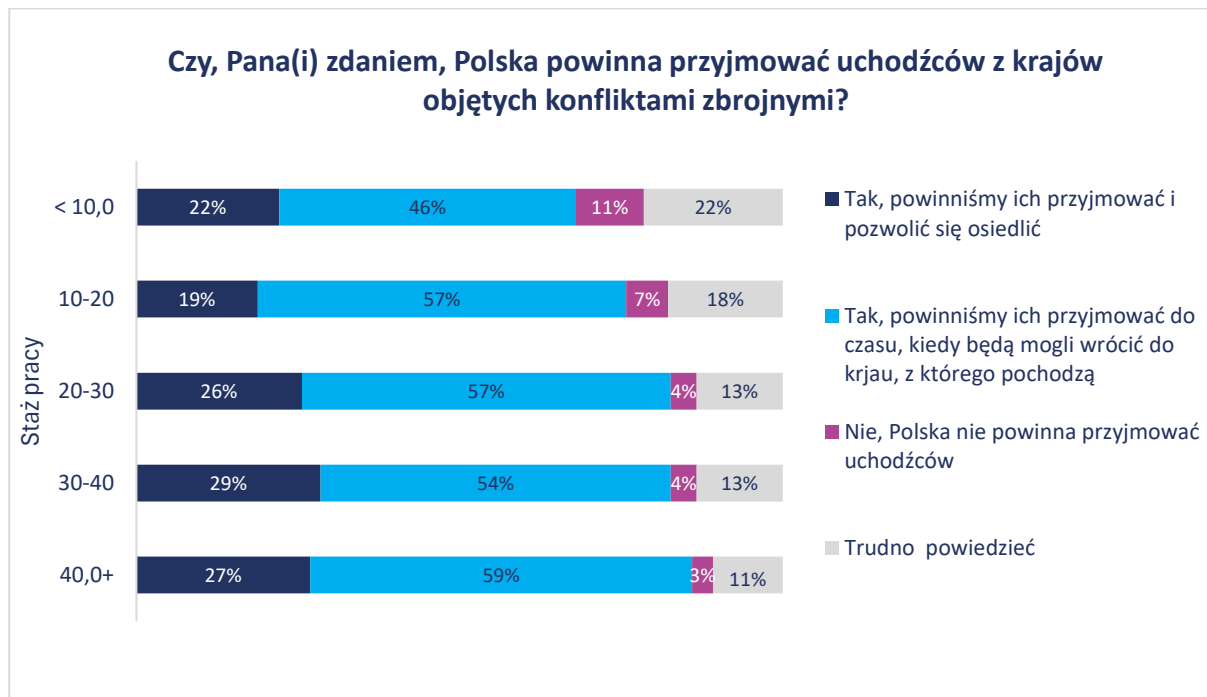
Wyniki badania - wykresy i tabele wynikowe

NOTA: wszystkie przedstawione zależności zmiennych są istotne statystycznie $p < 0,05$ ** $p < 0,001$

ROZDZIAŁ 4

Postawy nauczycieli wobec różnorodności kulturowej i uczniów cudzoziemskich w polskiej szkole

Wykres 1

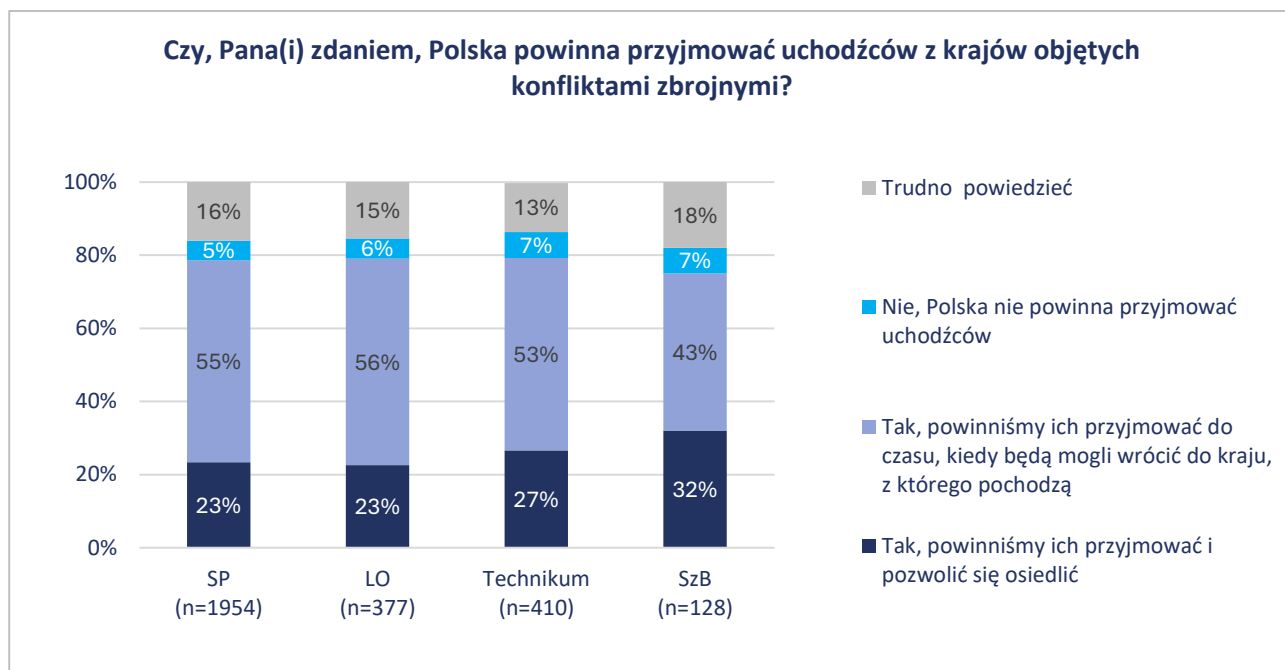
Liczba respondentów wg. długości stażu: $n(<10) = 475$, $n(10-20) = 672$, $n(20-30) = 918$, $n(30-40) = 706$, $n(40+) = 93$.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?					
	SP (n=1954)	LO (n=377)	Technikum (n=410)	SzB (n=128)	Ogół nauczycieli (n=2869)
Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić	23%	23%	27%	32%	24%
Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	55%	56%	53%	43%	55%
Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców	5%	6%	7%	7%	6%
Trudno powiedzieć	16%	15%	13%	18%	16%

SP – szkoła podstawowa, LO – liceum ogólnokształcące, SzB – szkoła branżowa

Wykres 2

Wykres 3

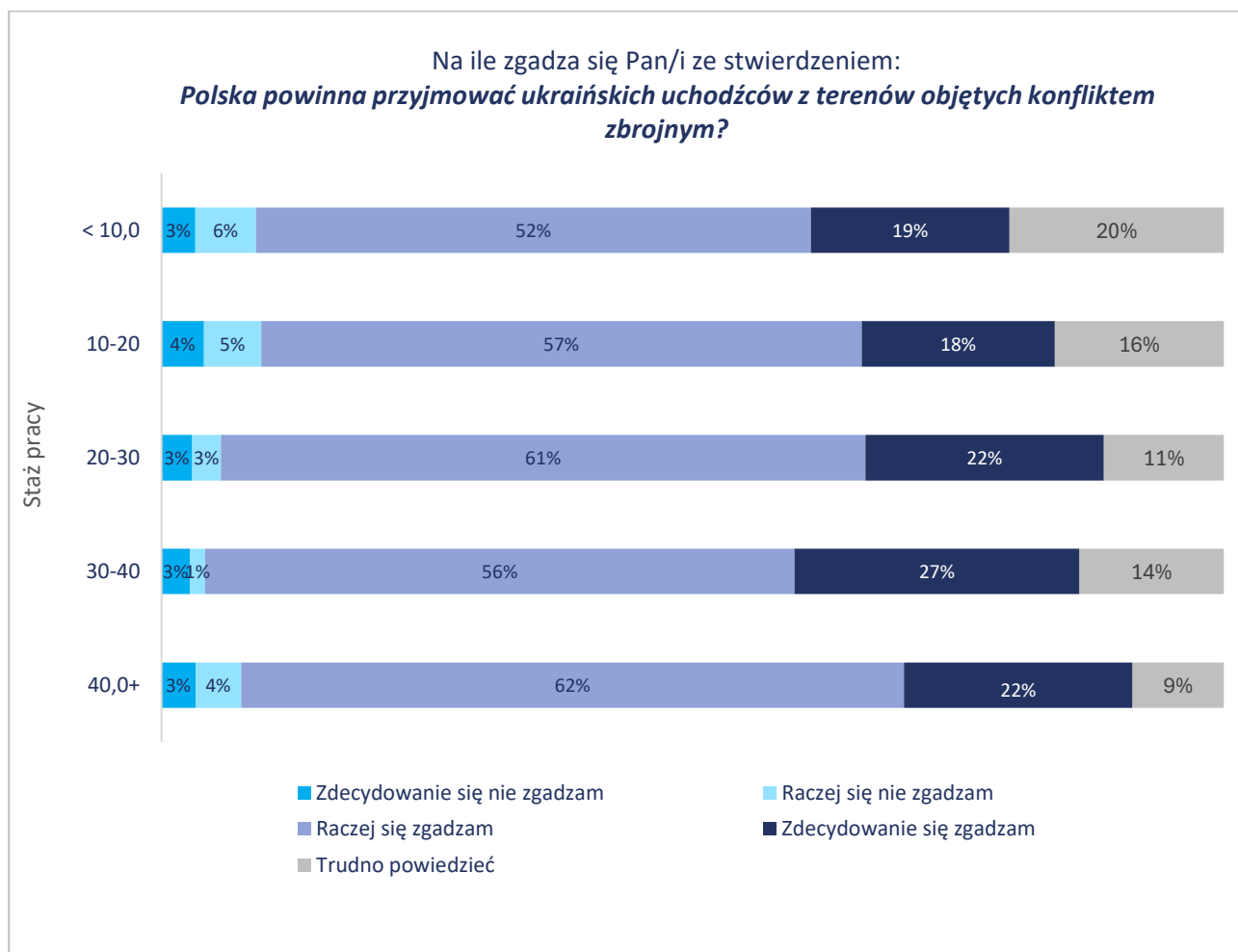

Tabela 2

Na ile zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem: <i>Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem zbrojnym</i>					
	SP (n=1954)	LO (n=377)	Technikum (n=410)	SzB (n=128)	Ogół nauczycieli (n=2869)
Zdecydowanie nie i raczej nie zgadzam się	6%	8%	8%	7%	7%
Zdecydowanie lub raczej się zgadzam	78%	81%	80%	77%	79%
Trudno powiedzieć	15%	11%	12%	16%	14%

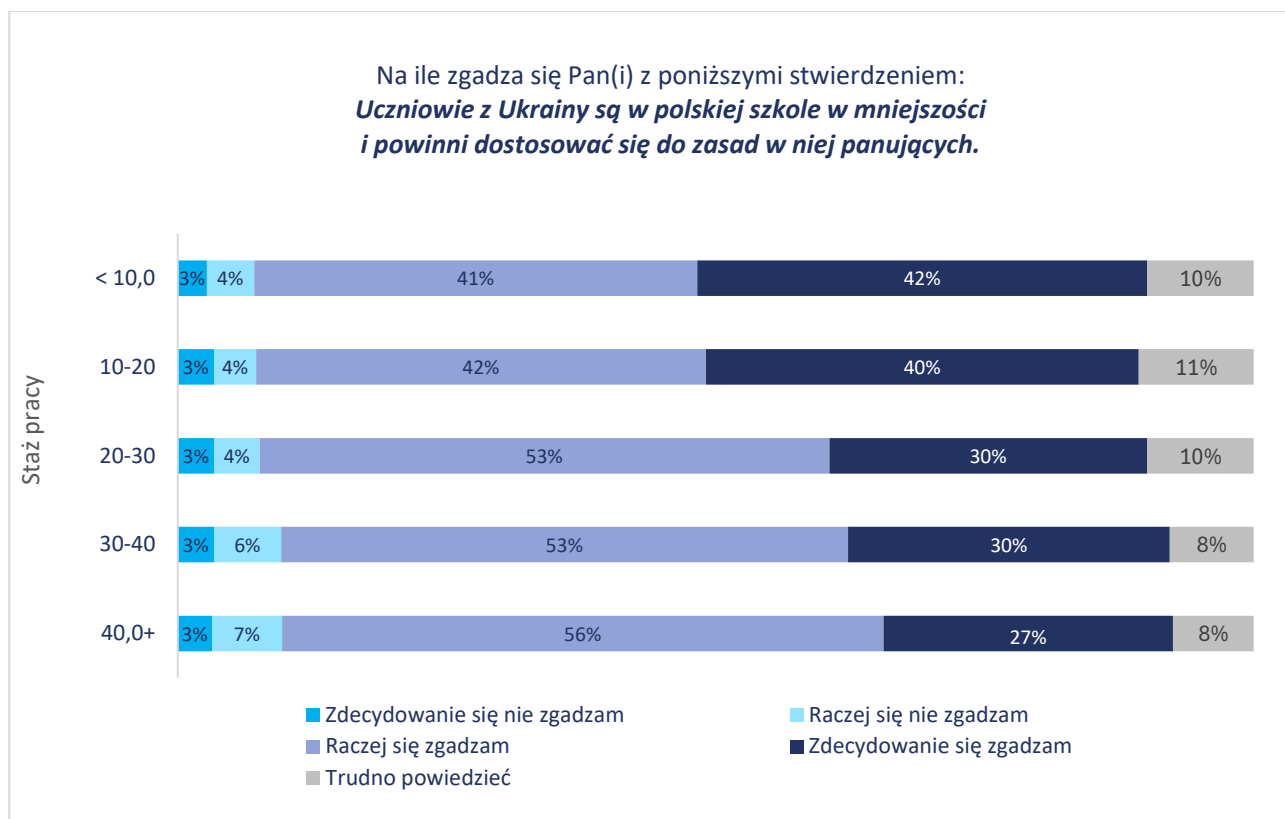
Tabela 3

Na ile zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem: Polskie szkoły powinny przyjmować wszystkie dzieci uciekające z Ukrainy przed konfliktem zbrojnym										
	SP (n=1954)		LO (n=377)		Technikum (n=410)		SzB (n=128)		Ogół nauczycieli (n=2869)	
Zdecydowanie się nie zgadzam	4%	11%	3%	13%	4%	12%	7%	12%	4%	11%
Raczej się nie zgadzam	7%		10%		8%		5%		7%	
Raczej się zgadzam	54%	75%	55%	75%	50%	75%	41%	72%	53%	75%
Zdecydowanie się zgadzam	21%		20%		25%		31%		22%	
Trudno powiedzieć	14%		12%		11%		15%		13%	
"Polskie szkoły powinny przyjmować wszystkie dzieci cudzoziemskie, które przybywają do Polski"										
	SP (n=1954)		LO (n=377)		Technikum (n=410)		SzB (n=128)		Ogół nauczycieli (n=2869)	
Zdecydowanie się nie zgadzam	4%	18%	5%	24%	7%	24%	8%	23%	5%	20%
Raczej się nie zgadzam	14%		19%		17%		15%		15%	
Raczej się zgadzam	46%	58%	42%	52%	36%	50%	37%	58%	44%	56%
Zdecydowanie się zgadzam	12%		10%		14%		21%		12%	
Trudno powiedzieć	24%		25%		26%		20%		24%	

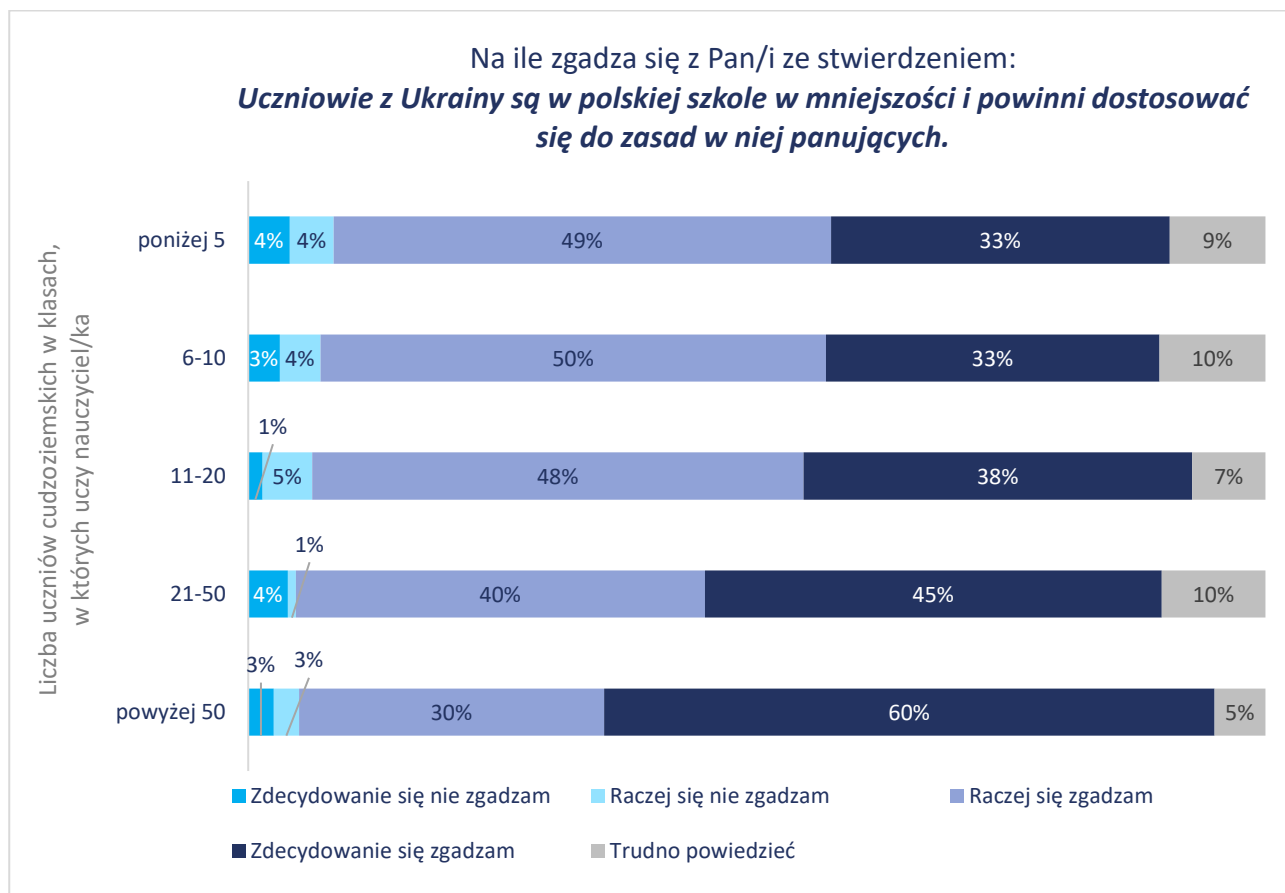
Tabela 4

Na ile zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem: Uczniowie z Ukrainy są w polskiej szkole w mniejszości i powinni dostosować się do zasad w niej panujących?										
	SP (n=1954)		LO (n=377)		Technikum (n=410)		SzB (n=128)		Ogół nauczycieli (n=2869)	
Zdecydowanie się nie zgadzam	3%	7%	3%	7%	5%	13%	2%	7%	3%	8%
Raczej się nie zgadzam	4%		4%		8%		5%		5%	
Raczej się zgadzam	49%	82%	46%	86%	49%	80%	43%	80%	48%	82%
Zdecydowanie się zgadzam	33%		40%		31%		37%		34%	
Trudno powiedzieć	10%		7%		7%		13%		9%	
Szkoły powinny dostosowywać nauczanie do indywidualnych potrzeb uczniów ukraińskich w takim samym zakresie, jak w przypadku polskich?										
	SP (n=1954)		LO (n=377)		Technikum (n=410)		SzB (n=128)		Ogół nauczycieli (n=2869)	
Zdecydowanie się nie zgadzam	6%	20%	8%	25%	8%	28%	8%	27%	7%	22%
Raczej się nie zgadzam	14%		17%		20%		19%		15%	
Raczej się zgadzam	50%	63%	45%	56%	41%	54%	36%	54%	47%	60%
Zdecydowanie się zgadzam	13%		11%		13%		18%		13%	
Trudno powiedzieć	17%		19%		17%		20%		17%	

Wykres 4

Wykres 5

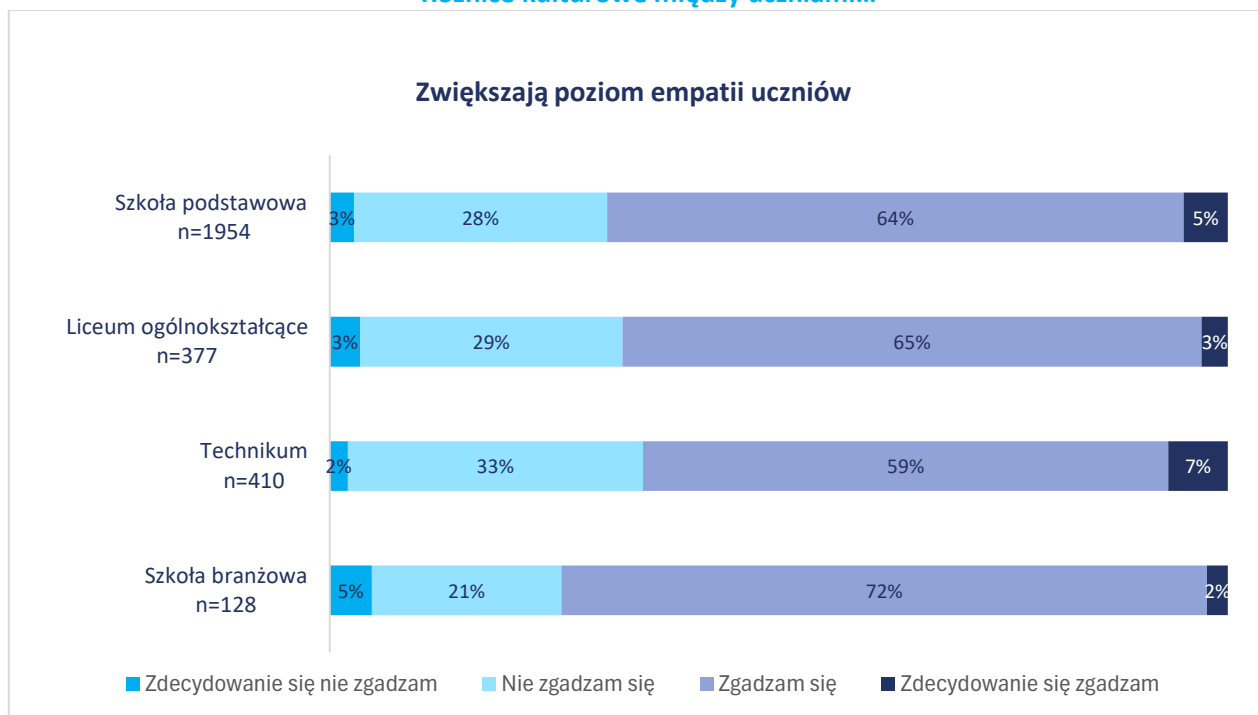

Wykres 6

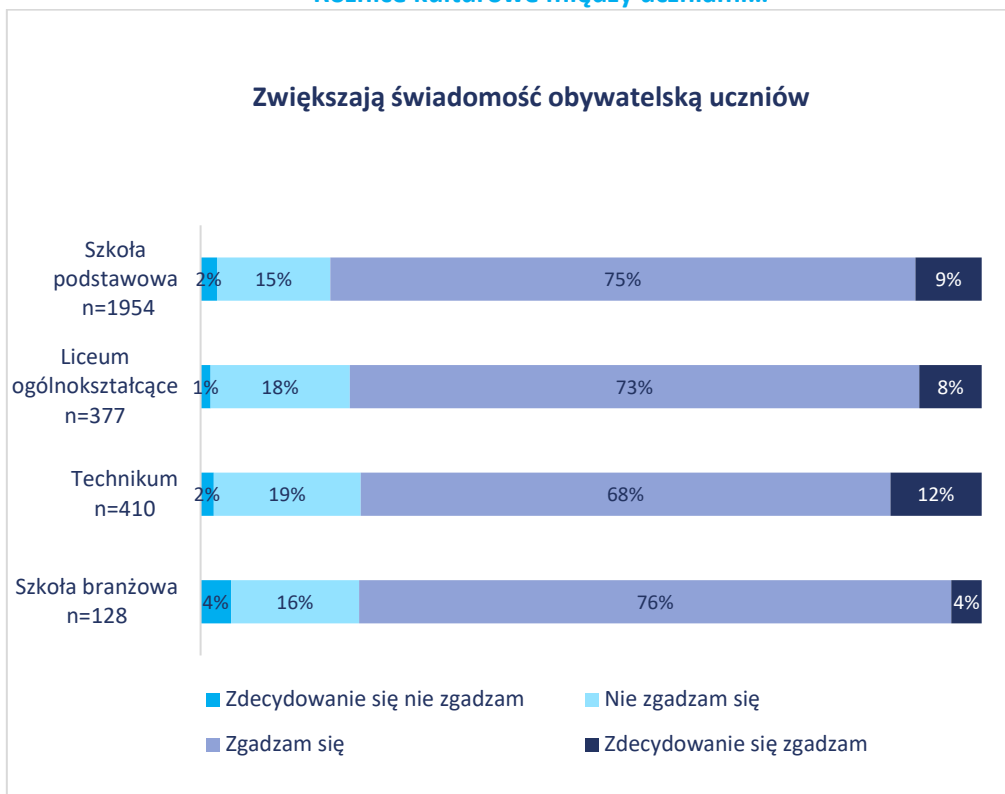
Wykres 7a

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

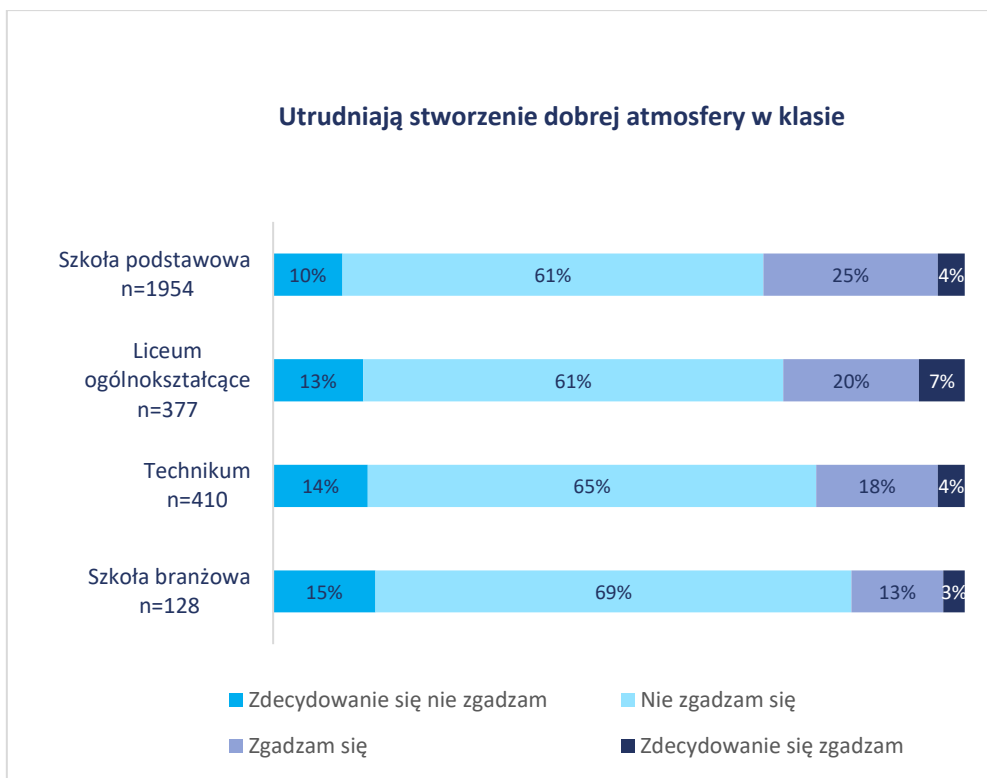

Wykres 7b

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

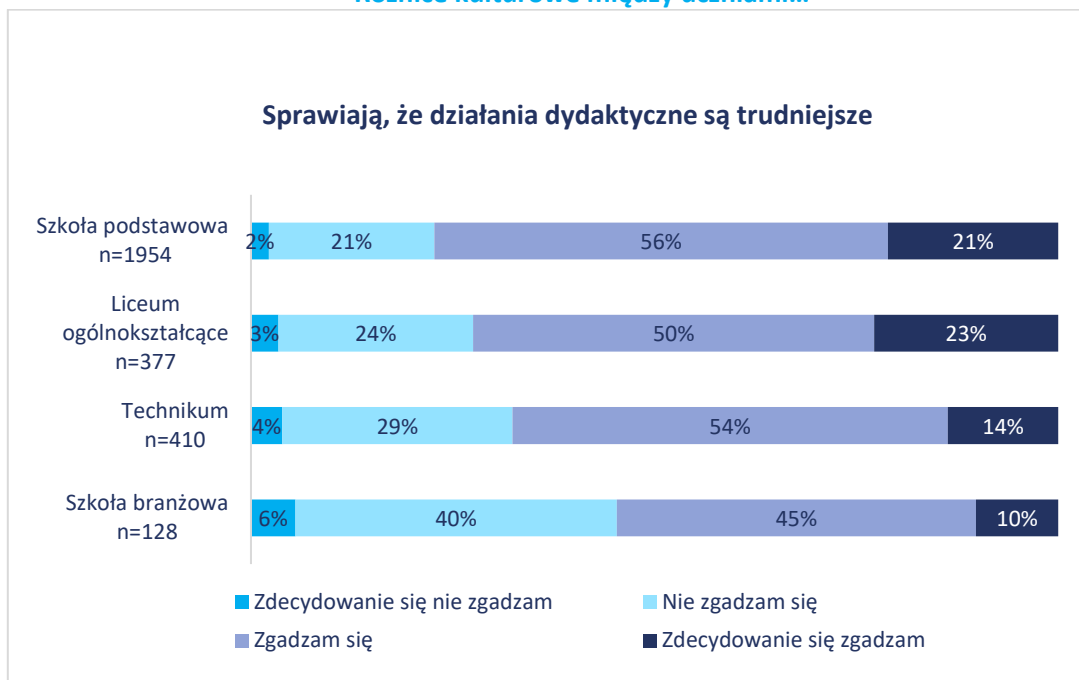

Wykres 7c

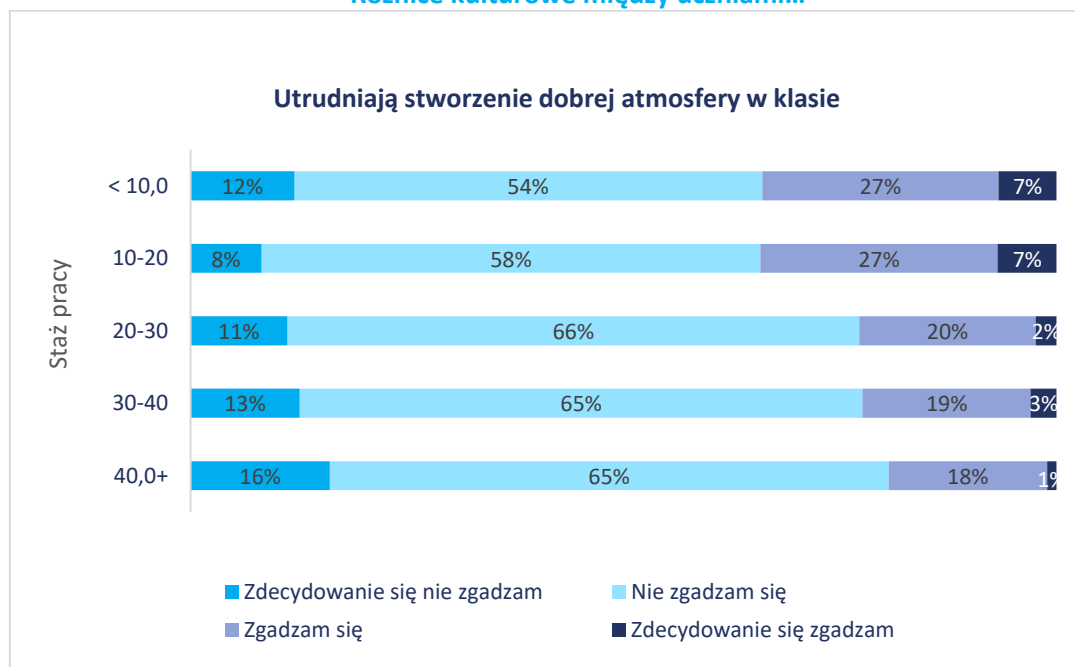
Wykres 7d

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

Wykres 8a

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

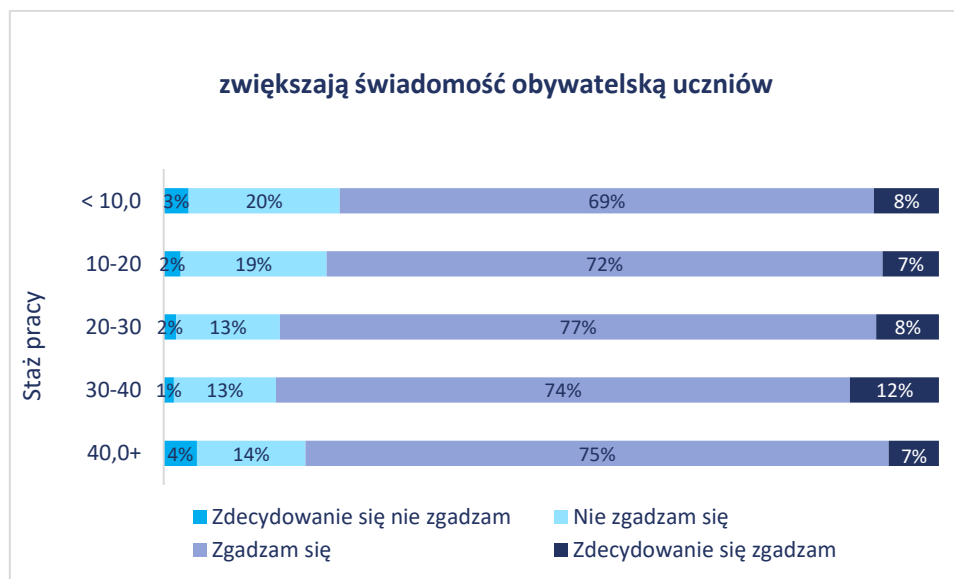

Wykres 8b

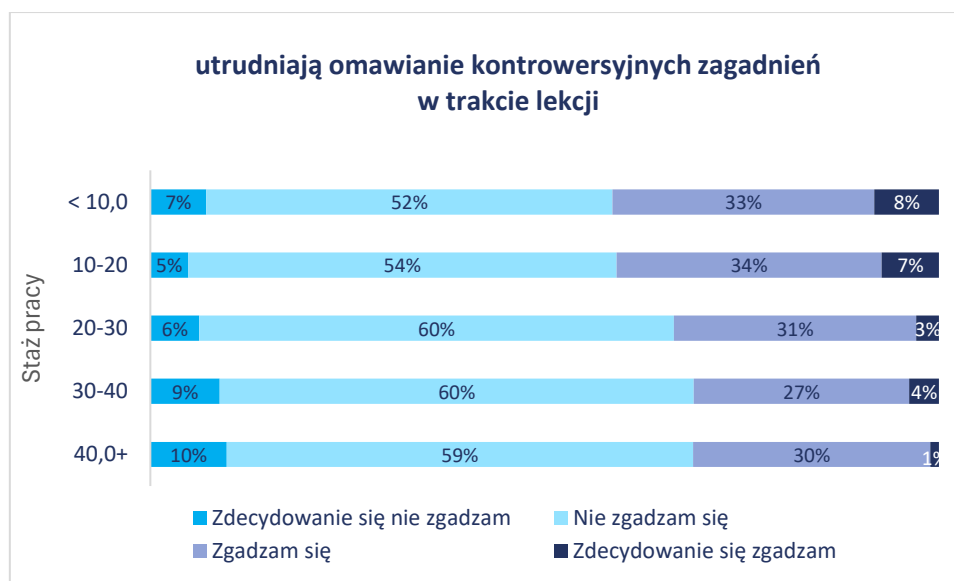
Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

Wykres 8c

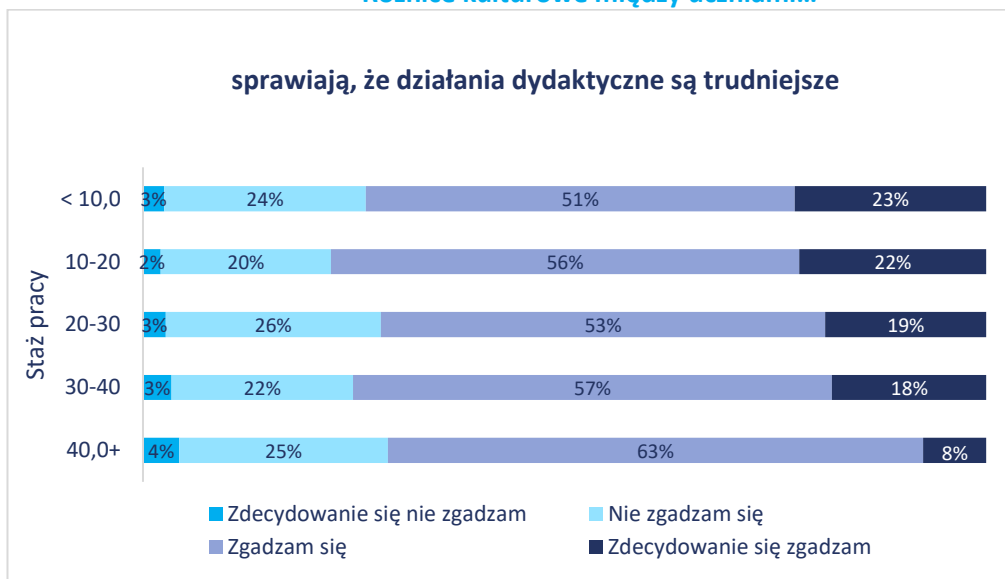

Wykres 8d

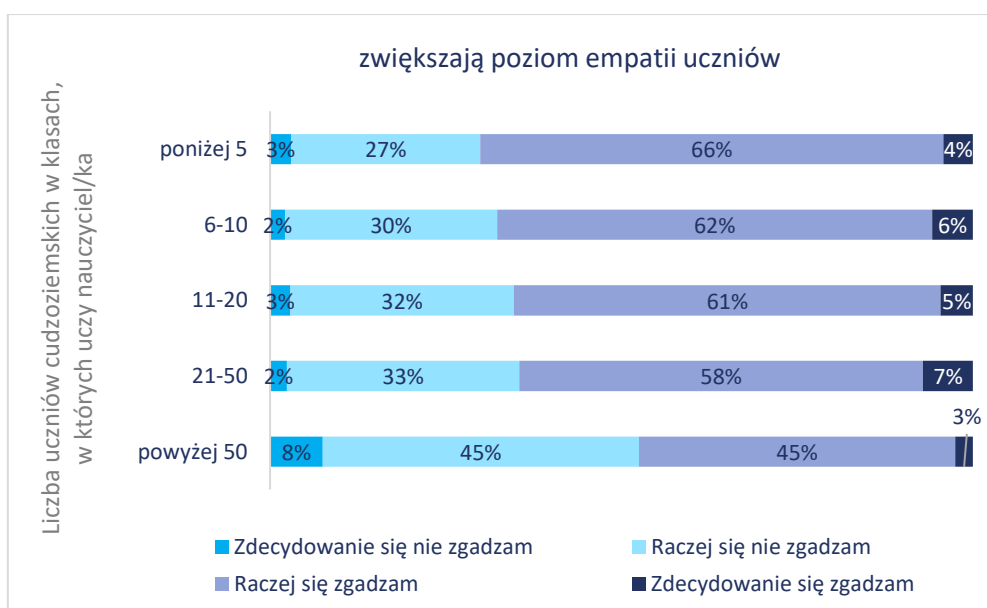
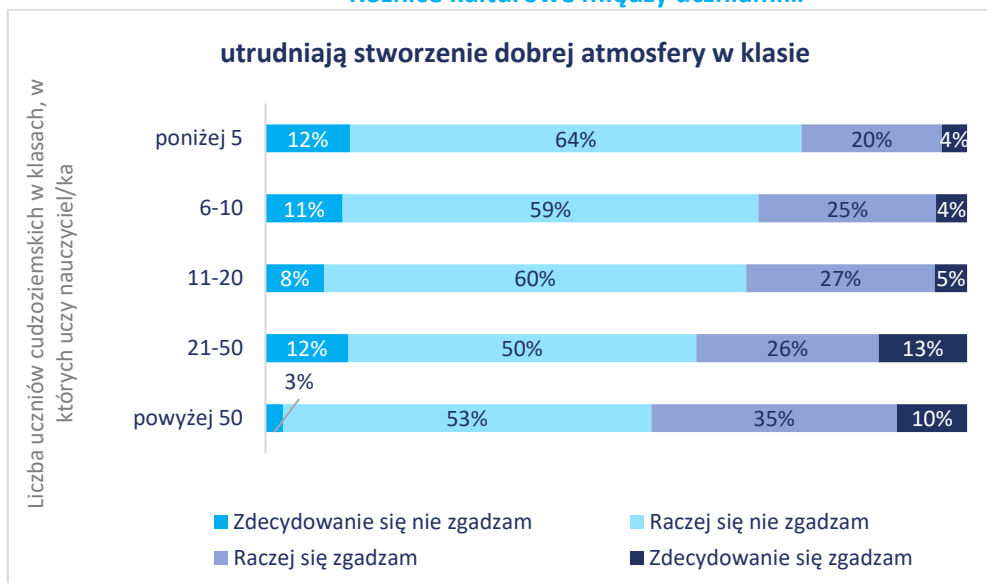
Wykres 8e

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

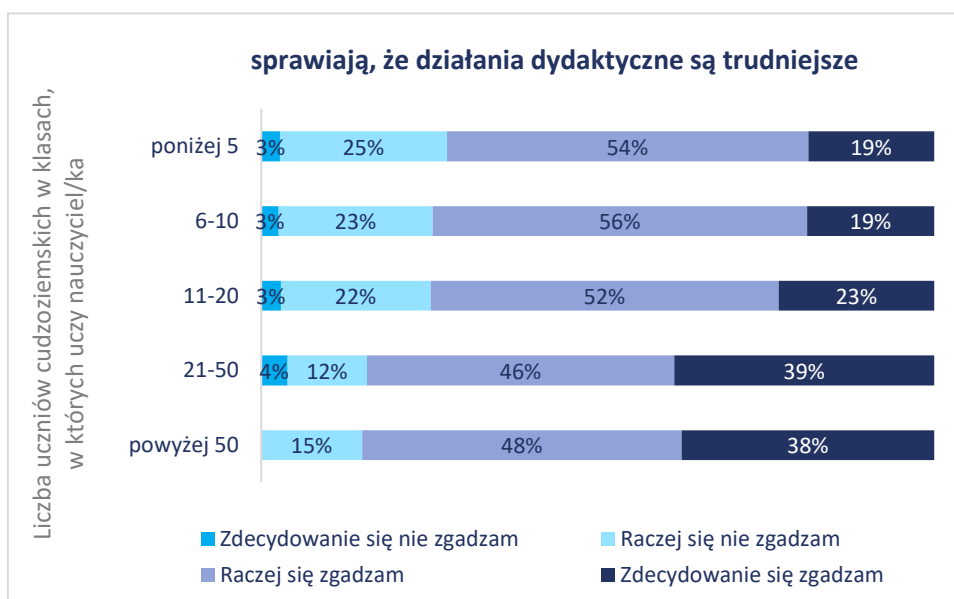
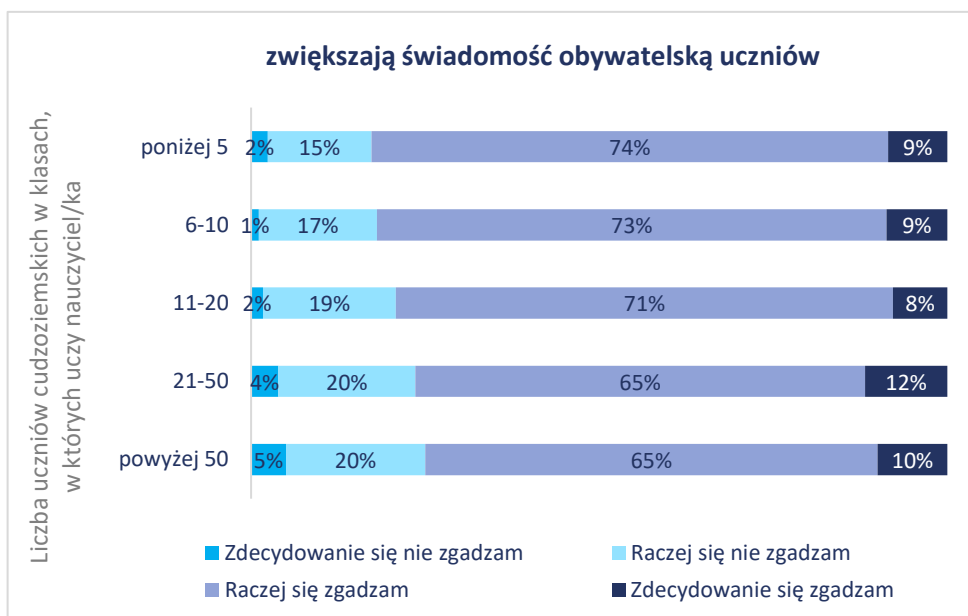
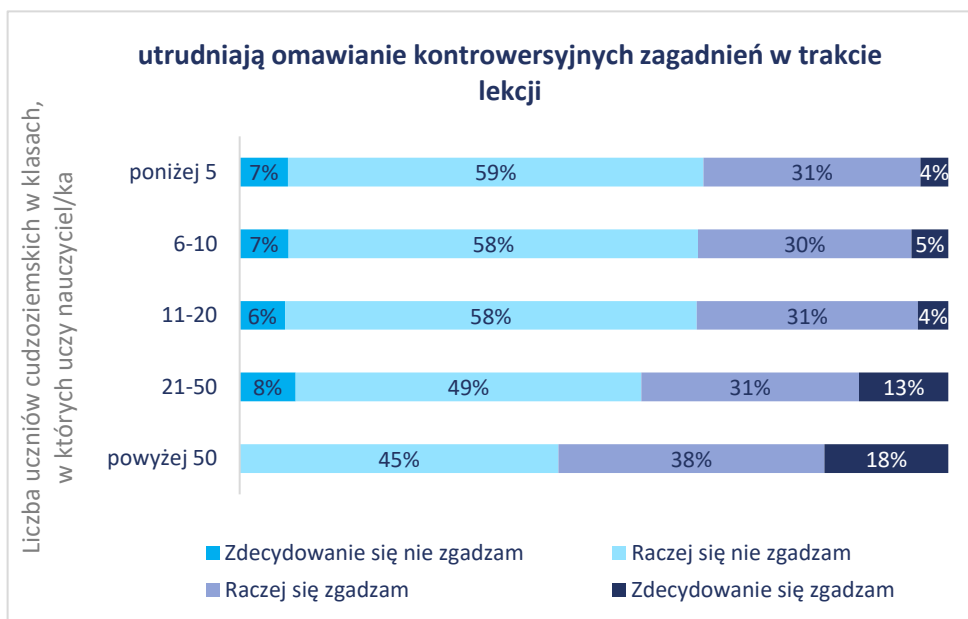
Wykres 9a-b

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

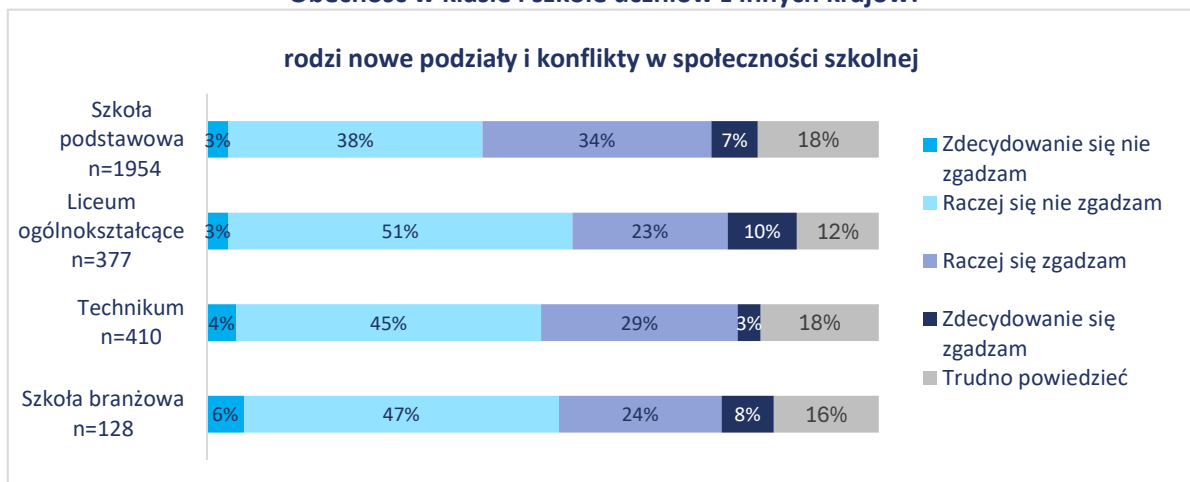
Wykres 9 c-e

Na ile zgadza się Pan(i) z poniższymi stwierdzeniami
Różnice kulturowe między uczniami...

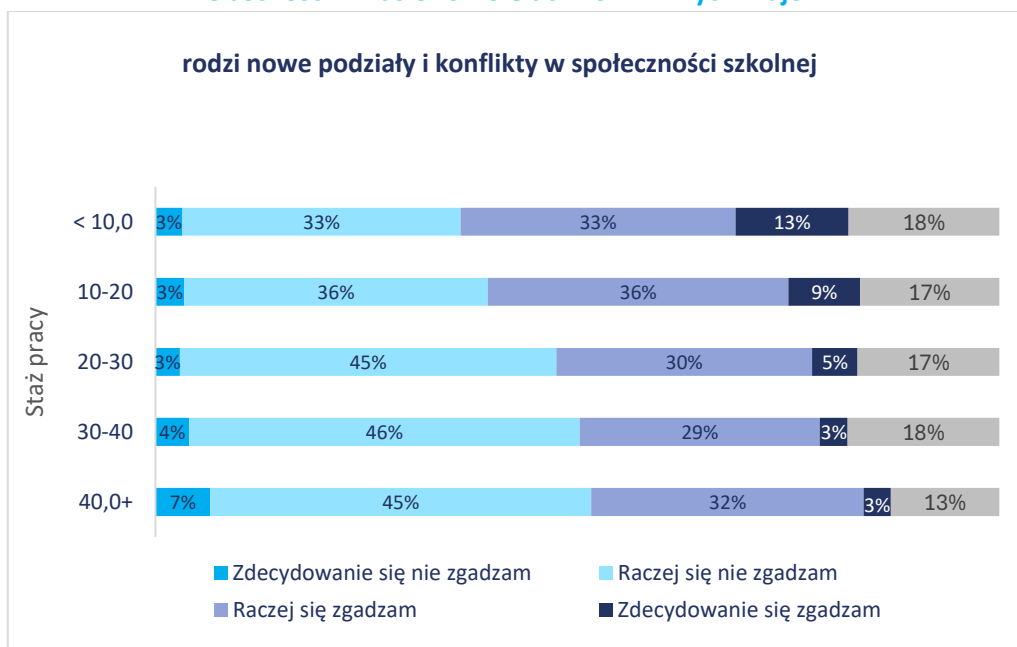
Wykres 10

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że
Obecność w klasie i szkole uczniów z innych krajów:

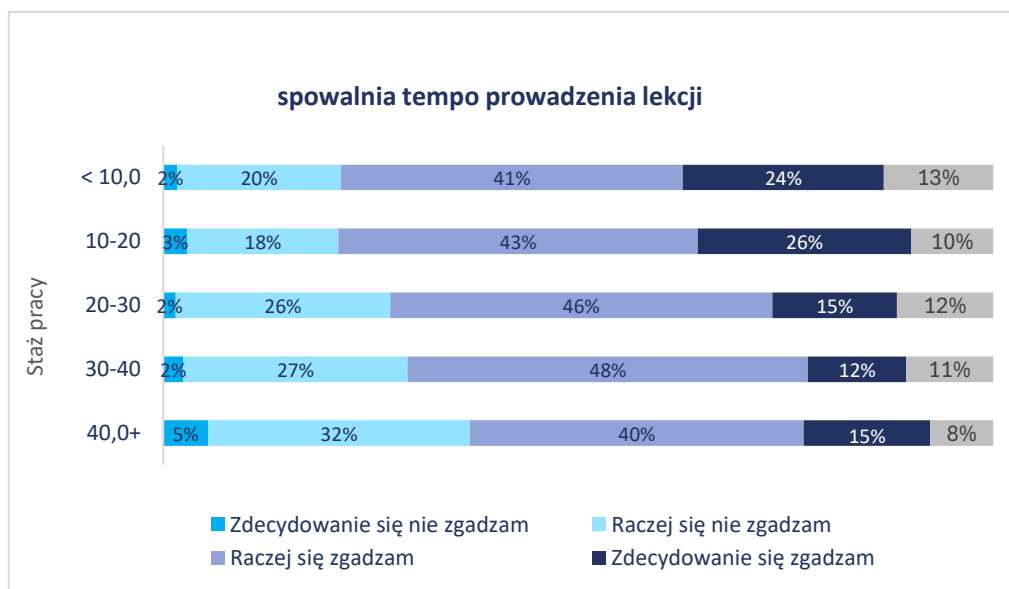

Wykres 11a

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że
Obecność w klasie i szkole uczniów z innych krajów:

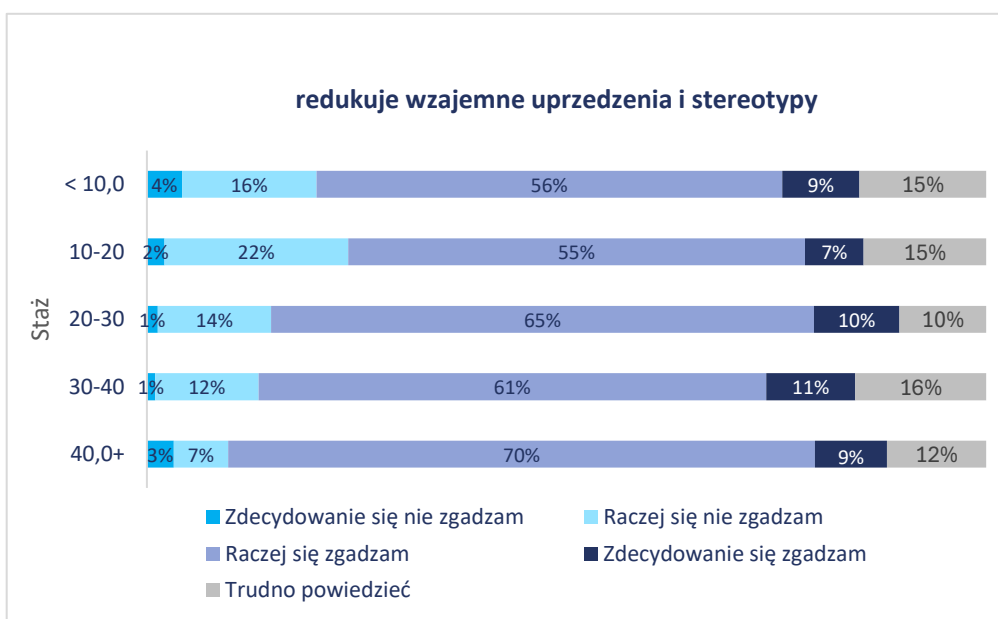
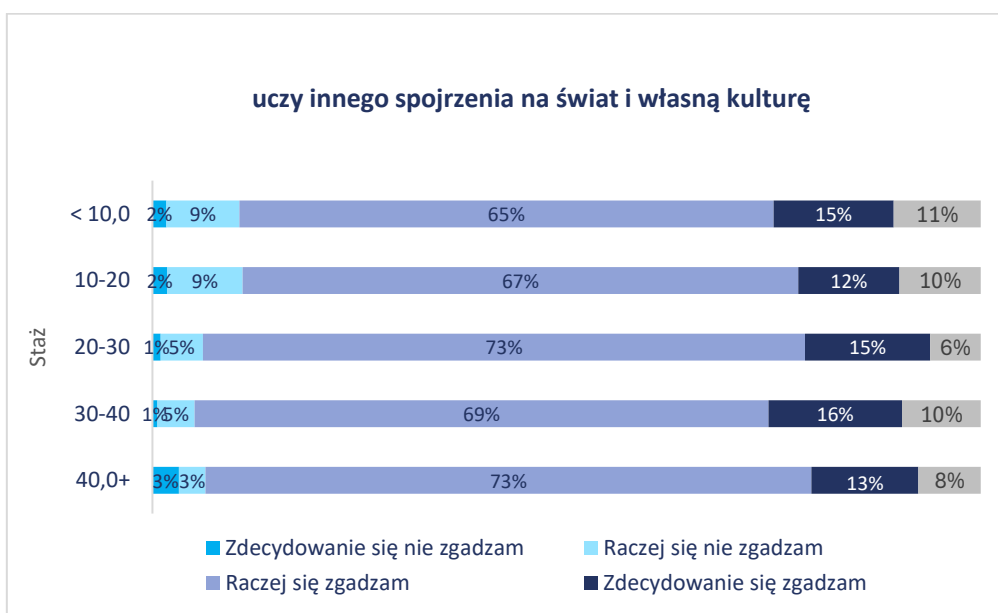
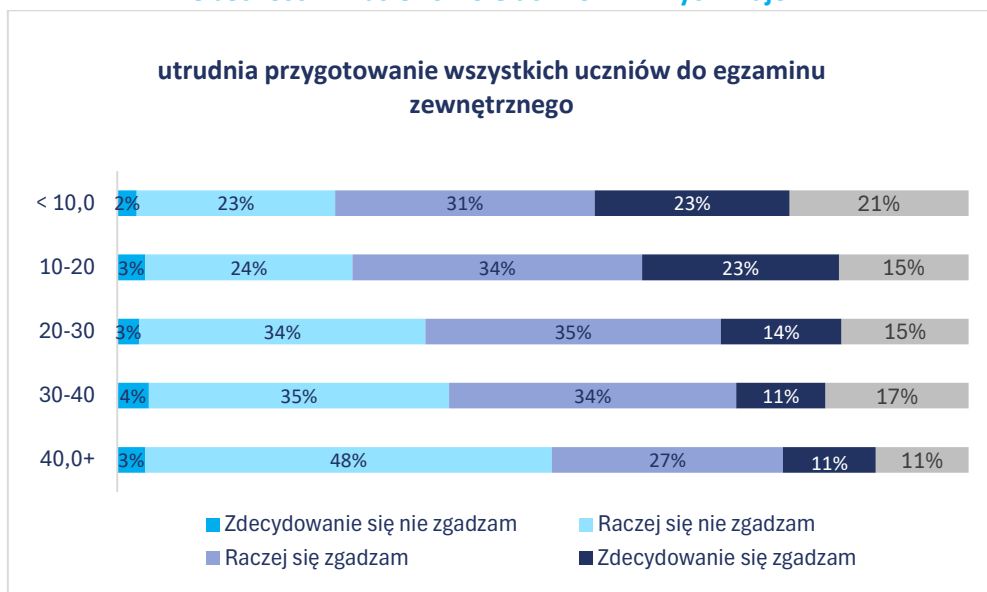

Wykres 11b

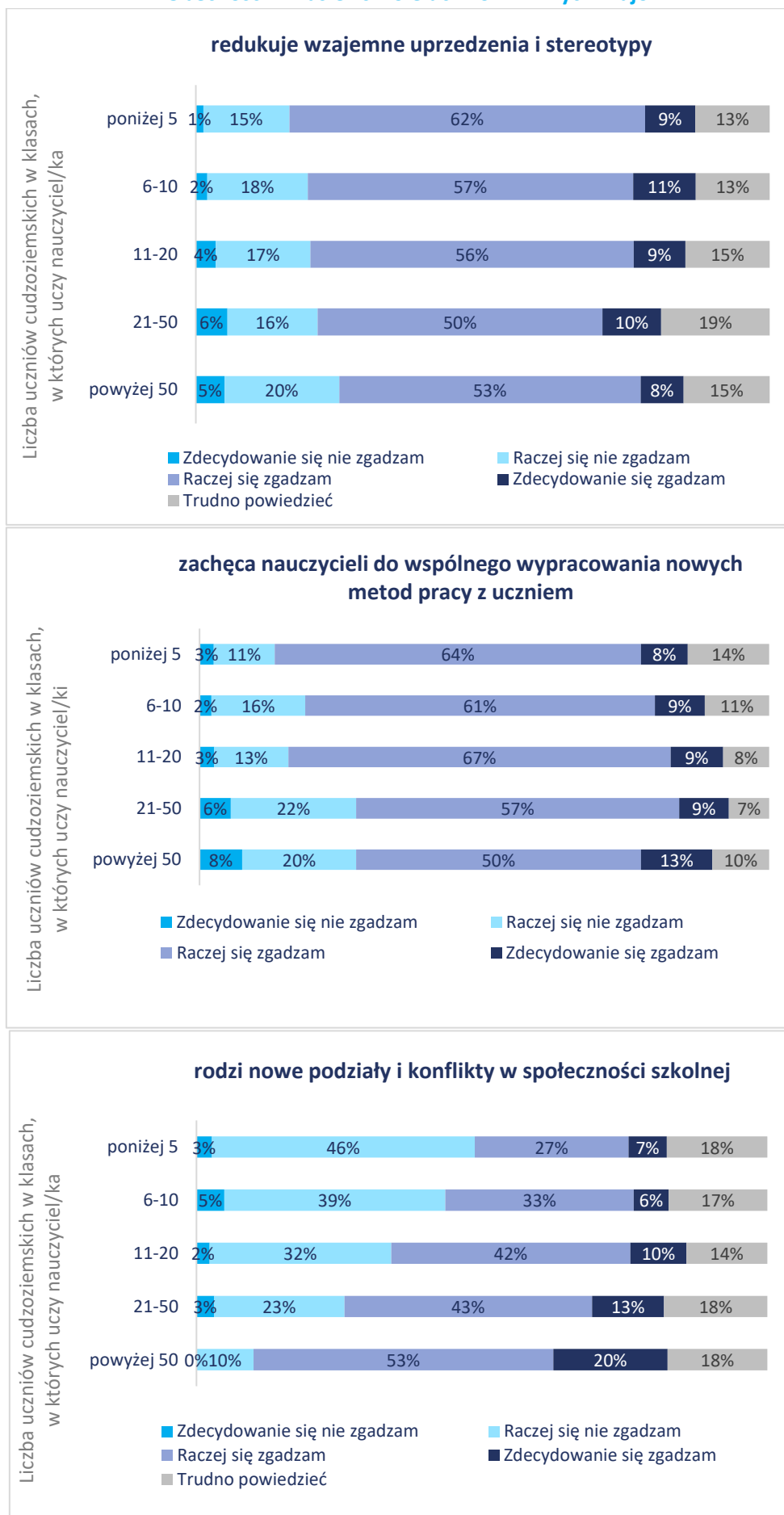

Wykres 11 c – e

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że
Obecność w klasie i szkole uczniów z innych krajów:

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że
Obecność w klasie i szkole uczniów z innych krajów:

Na ile zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że
Obecność w klasie i szkole uczniów z innych krajów:

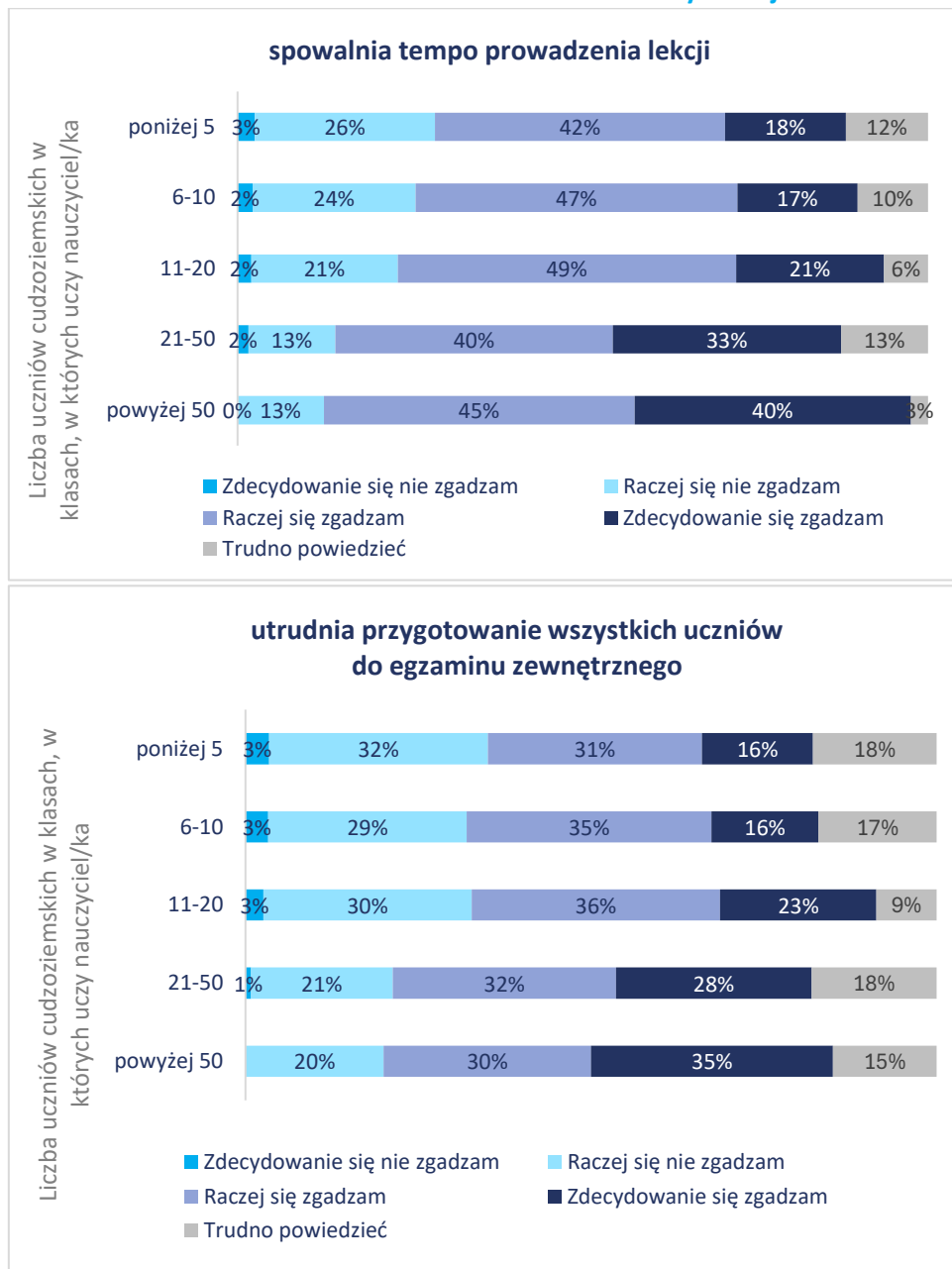

Tabela 5

Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze wyzwania związane z pracą w klasie, w której uczą się uczniowie innych narodowości?				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bariera językowa utrudniająca uczniowi naukę	76%	58%	76%	81%
Trudności w ocenianiu i klasyfikowaniu nowych uczniów	49%	57%	37%	38%
Konieczność dostosowania metod nauczania do klasy o zróżnicowanym poziomie wiedzy	39%	37%	43%	34%
Niska frekwencja nowych uczniów lub ich wysoka rotacja (częste odchodzenie ze szkoły/klasy jednych uczniów i przychodzenie innych)	37%	39%	30%	38%
Szczególne potrzeby i trudności psycho-emocjonalne nowych uczniów	38%	28%	39%	37%
Ryzyko konfliktów lub dyskryminacji na tle różnorodności kulturowej w klasie i szkole	19%	14%	22%	20%
Obawy rodziców uczniów polskich o poziom nauczania	12%	17%	13%	16%
Dezintegracja klas i społeczności szkolnej oraz ryzyko segregacji uczniów w relacjach rówieśniczych	12%	9%	10%	9%
Uczniowie polscy czują niepokój, że ich społeczność szkolna staje się bardziej różnorodna	4%	11%	5%	3%

Tabela 6

Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze wyzwania związane z pracą w klasie, w której uczą się uczniowie innych narodowości? (staż zawodowy)					
n=2869					
	< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0+
Bariera językowa utrudniająca uczniowi naukę	12%	16%	24%	19%	3%
Trudności w ocenianiu i klasyfikowaniu nowych uczniów	8%	12%	16%	11%	1%
Konieczność dostosowania metod nauczania do klasy o zróżnicowanym poziomie wiedzy	6%	9%	12%	10%	1%
Dezintegracja klas i społeczności szkolnej oraz ryzyko segregacji uczniów w relacjach rówieśniczych	3%	3%	3%	2%	0%
Ryzyko konfliktów lub dyskryminacji na tle różnorodności kulturowej w klasie i szkole	4%	5%	6%	4%	0%
Uczniowie polscy czują niepokój, że ich społeczność szkolna staje się bardziej różnorodna	1%	1%	1%	1%	0%
Obawy rodziców uczniów polskich o poziom nauczania	2%	3%	4%	4%	0%
Szczególne potrzeby i trudności psycho-emocjonalne nowych uczniów	5%	8%	12%	10%	1%
Niska frekwencja nowych uczniów lub ich wysoka rotacja (częste odchodzenie ze szkoły/klasy jednych uczniów i przychodzenie innych)	5%	9%	12%	9%	1%

Wyzwania związane z pracą w klasie, w której uczą się uczniowie innych narodowości
odpowiedzi w zależności od stażu nauczyciela
n=2869

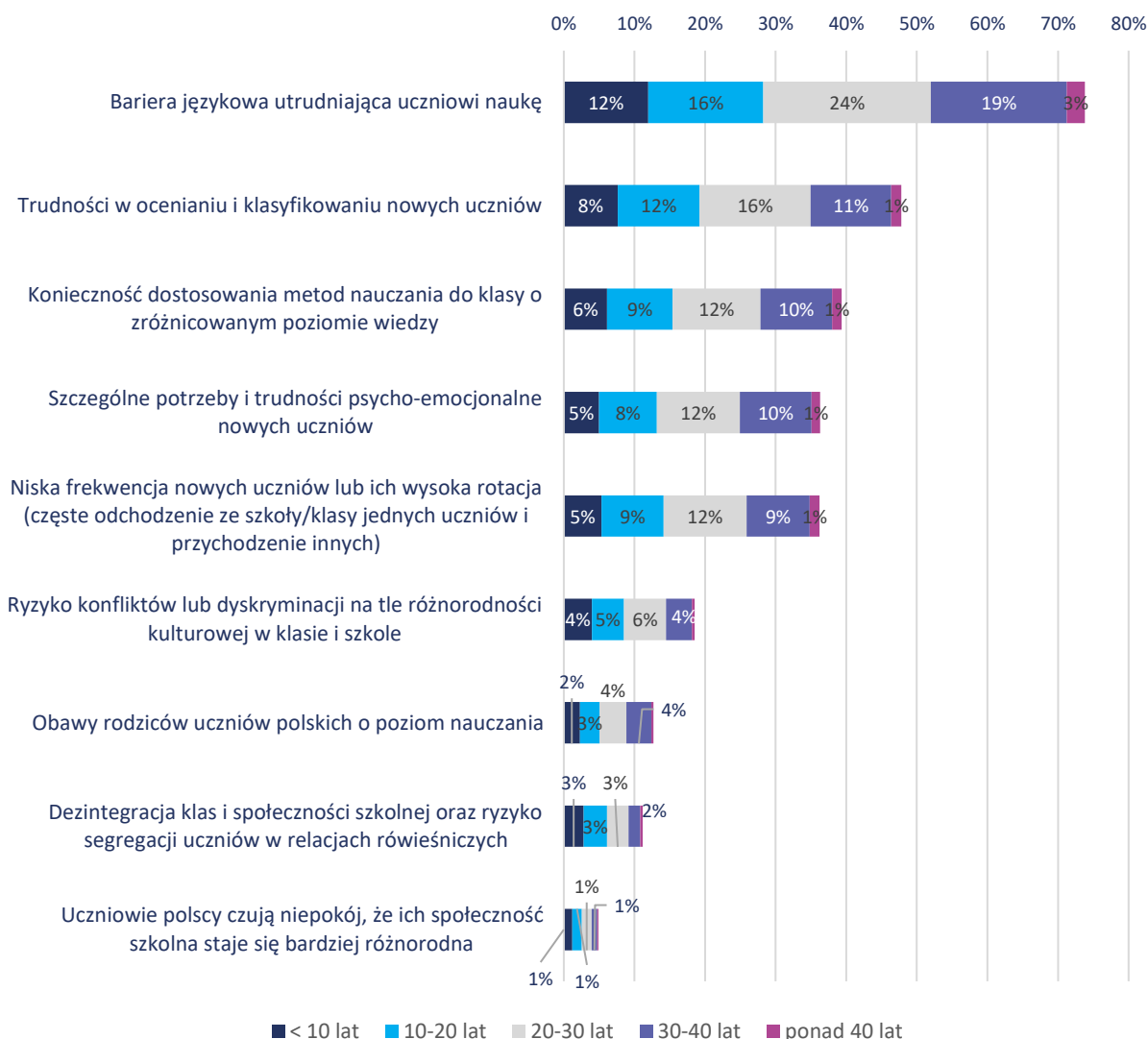
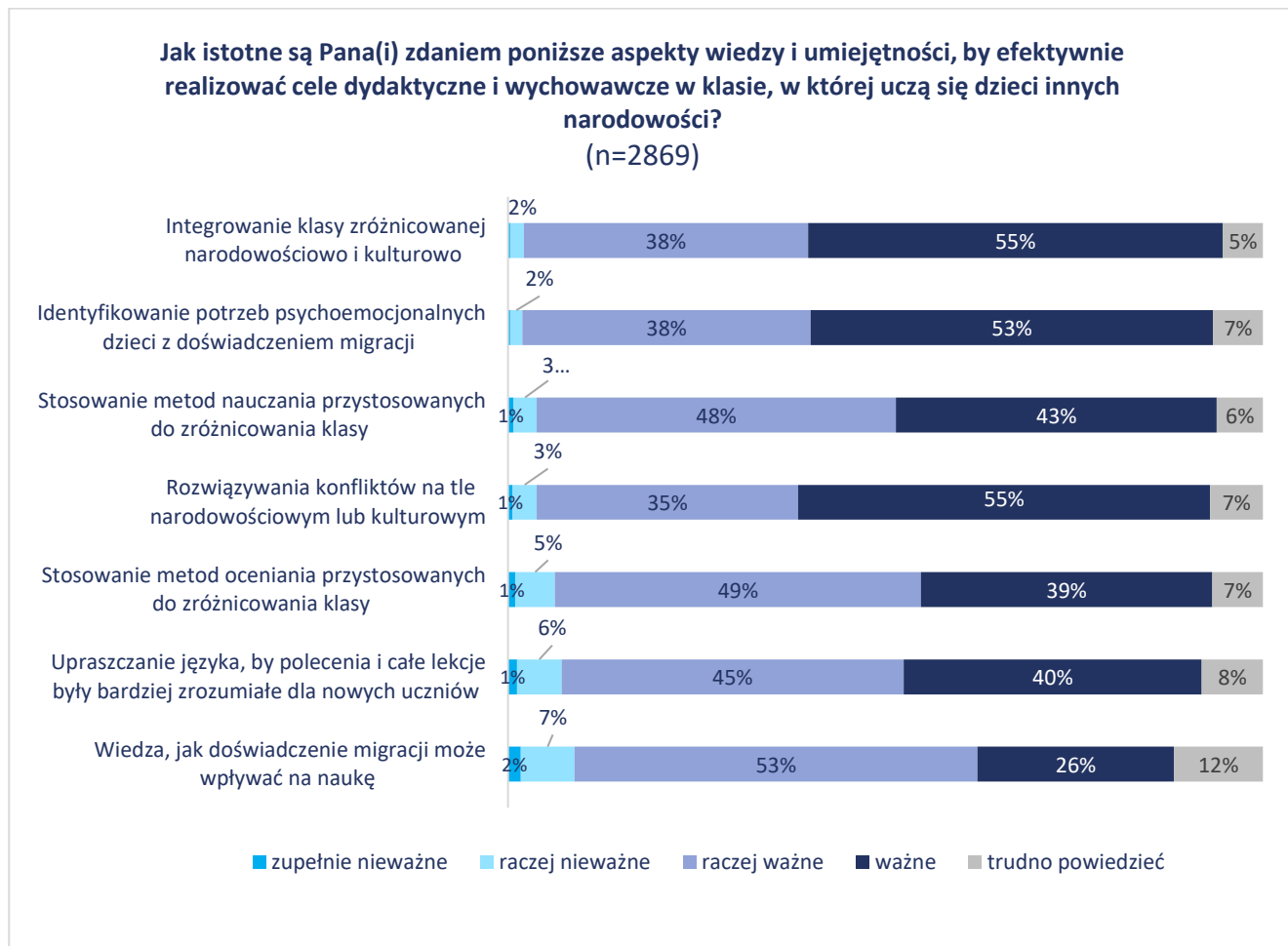

Tabela 7

Jakie są Pana/Pani zdaniem wyzwania związane z pracą w klasie, w której uczą się uczniowie innych narodowości?

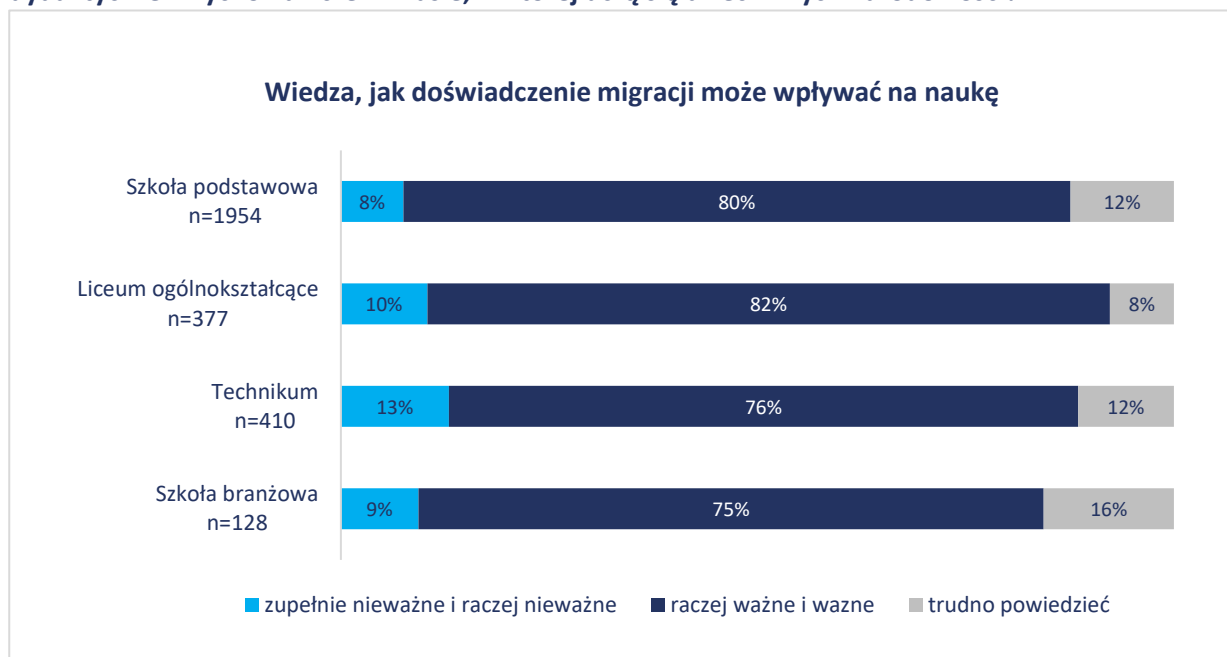
	poniżej 5	6-10	11-20	21-50	powyżej 50
Bariera językowa utrudniająca uczniowi naukę**	73%	73%	76%	70%	73%
Trudności w ocenianiu i klasyfikowaniu nowych uczniów**	52%	48%	43%	36%	43%
Niska frekwencja nowych uczniów lub ich wysoka rotacja (częste odchodzenie ze szkoły/klasy jednych uczniów i przychodzenie innych)**	36%	37%	47%	47%	48%
Ryzyko konfliktów lub dyskryminacji na tle różnorodności kulturowej w klasie i szkole *	17%	19%	17%	28%	28%
Dezintegracja klas i społeczności szkolnej oraz ryzyko segregacji uczniów w relacjach rówieśniczych**	9%	11%	16%	24%	18%

Wykres 13

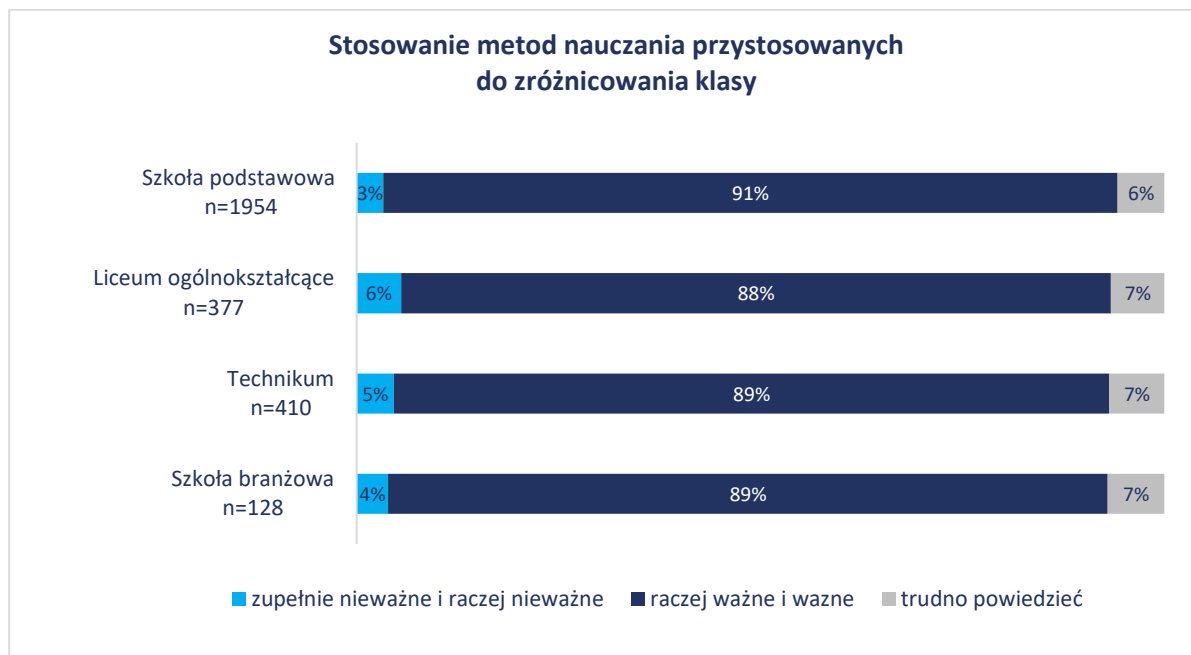

Wykres 14a

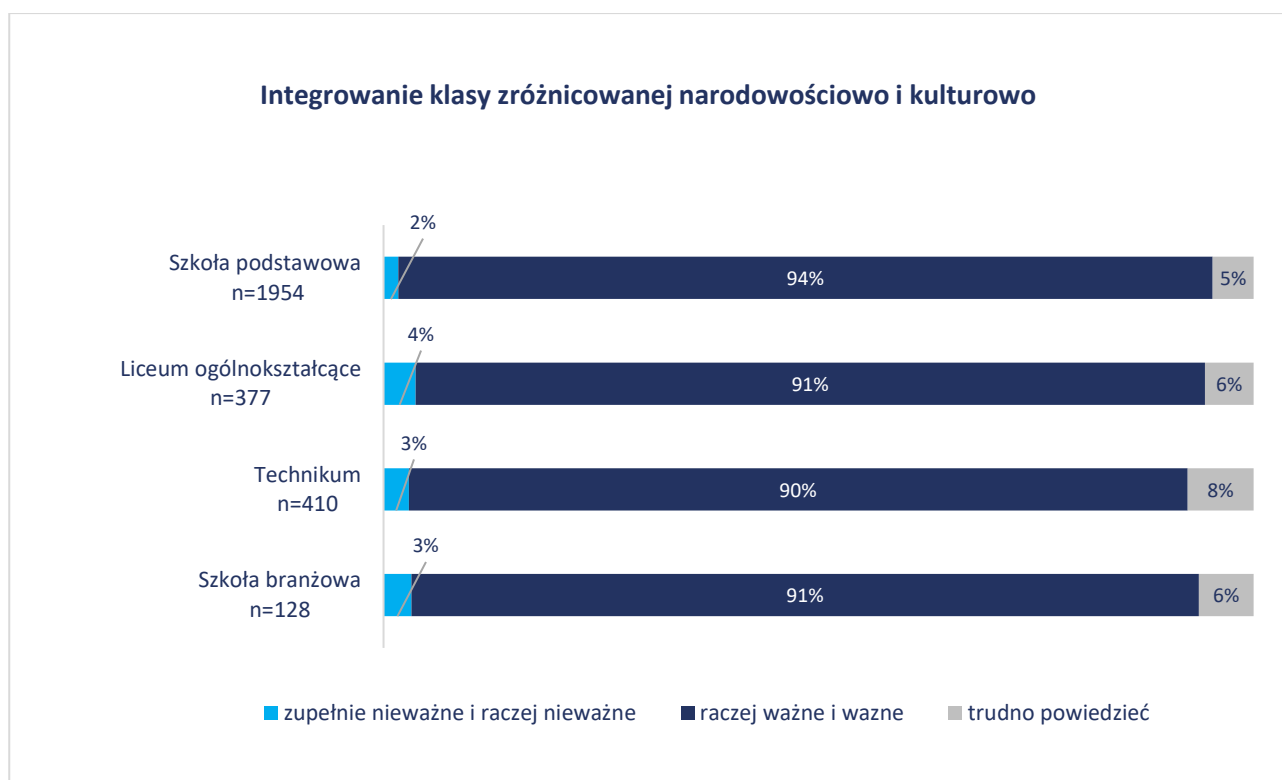
Jak istotne są Pana(i) zdaniem poniższe aspekty wiedzy i umiejętności, by efektywnie realizować cele dydaktyczne i wychowawcze w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości?

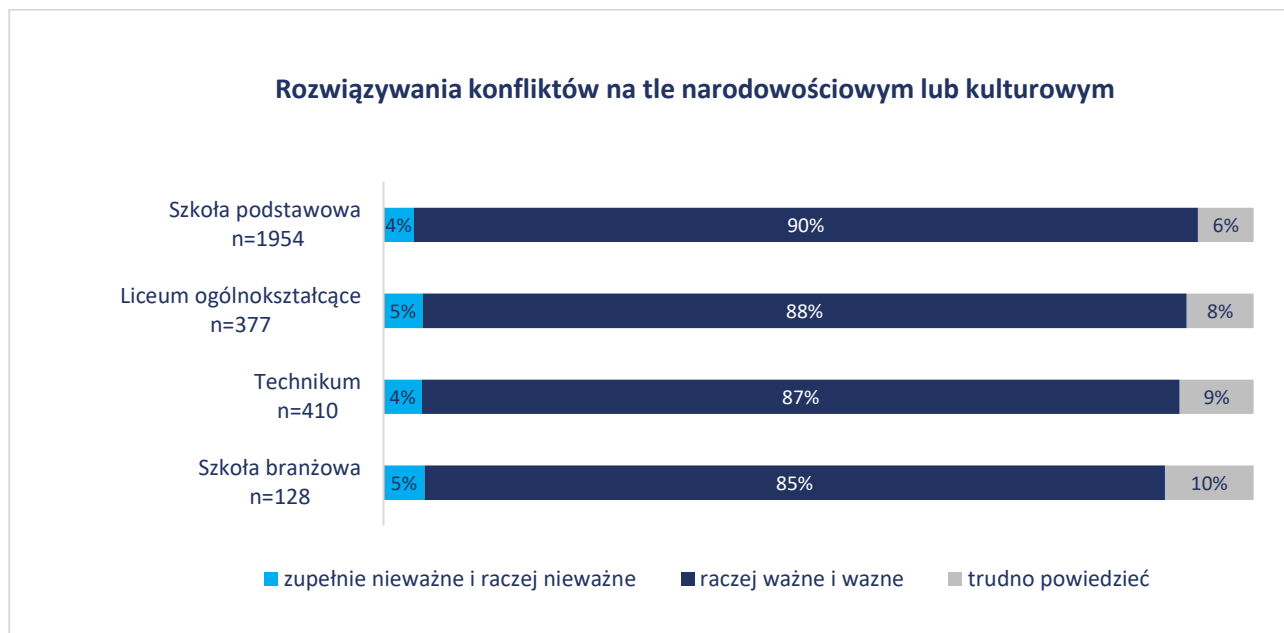
Wykres 14b Jak istotne są Pana(i) zdaniem poniższe aspekty wiedzy i umiejętności, by efektywnie realizować cele dydaktyczne i wychowawcze w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości?

Wykres 14c

Wykres 14d Jak istotne są Pana(i) zdaniem poniższe aspekty wiedzy i umiejętności, by efektywnie realizować cele dydaktyczne i wychowawcze w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości?

Wykres 14e

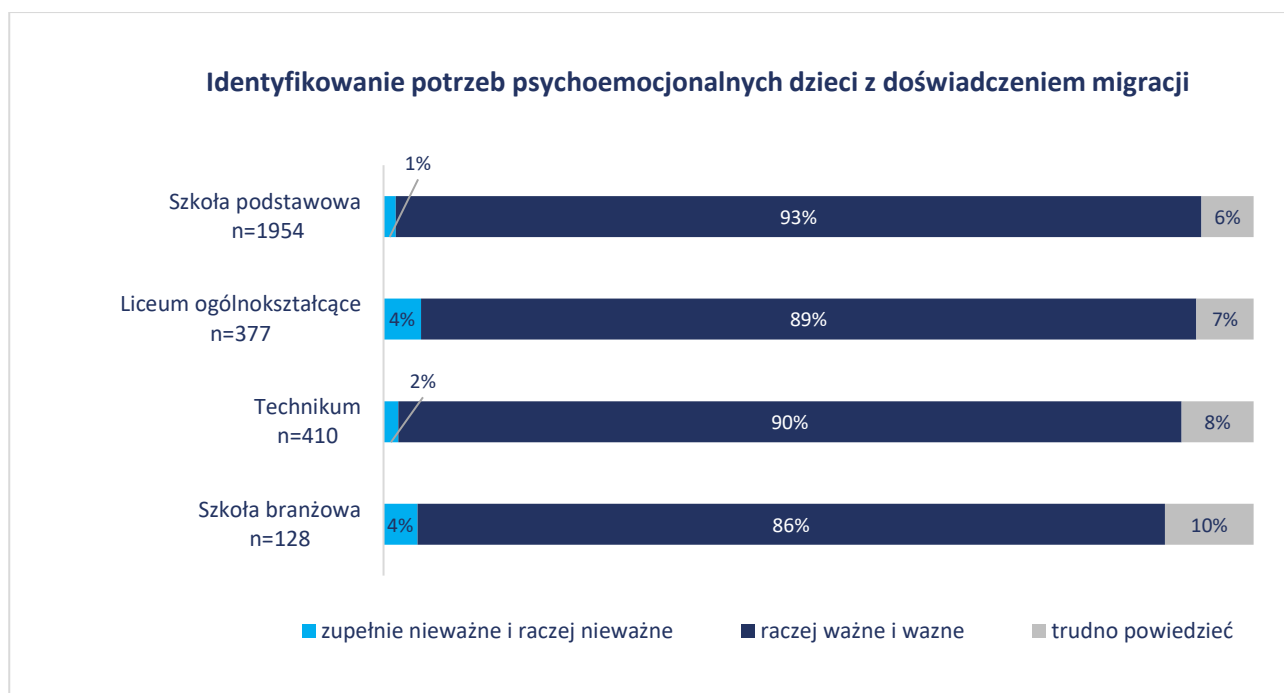

Tabela 8

Jak istotne są Pana(i) zdaniem poniższe aspekty wiedzy i umiejętności, by efektywnie realizować cele dydaktyczne i wychowawcze w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości? (staż zawodowy)

Wiedza, jak doświadczenie migracji może wpływać na naukę							Stosowanie metod nauczania przystosowanych do zróżnicowania klasy				
	< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0 +		< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0+
Zupełnie i raczej nieważne	10%	10%	8%	7%	14%	Zupełnie i raczej nieważne	4%	5%	3%	4%	4%
Raczej ważne i ważne	76%	79%	82%	81%	73%	Raczej ważne i ważne	86%	89%	93%	90%	90%
Trudno powiedzieć	15%	11%	10%	13%	13%	Trudno powiedzieć	9%	7%	5%	6%	5%
Stosowanie metod oceniania przystosowanych do zróżnicowania klasy							Integrowanie klasy zróżnicowanej narodowościowo i kulturowo				
	< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0 +		< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0+
Zupełnie i raczej nieważne	6%	8%	5%	6%	10%	Zupełnie i raczej nieważne	3%	4%	1%	1%	5%
Raczej ważne i ważne	85%	84%	90%	88%	85%	Raczej ważne i ważne	90%	91%	95%	94%	88%
Trudno powiedzieć	10%	8%	5%	6%	5%	Trudno powiedzieć	7%	6%	4%	5%	7%
Identyfikowanie potrzeb psychoemocjonalnych dzieci z doświadczeniem migracji											
	< 10,0	10-20	20-30	30-40	40,0 +						
Zupełnie i raczej nieważne	3%	2%	2%	1%	1%						
Raczej ważne i ważne	89%	91%	93%	92%	90%						
Trudno powiedzieć	9%	6%	5%	7%	9%						

Tabela 9 Jak istotne są Pana(i) zdaniem poniższe aspekty wiedzy i umiejętności, by efektywnie realizować cele dydaktyczne i wychowawcze w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości? (intensywność kontaktu)

Stosowanie metod nauczania przystosowanych do zróżnicowania klasy						Stosowanie metod oceniania przystosowanych do zróżnicowania klasy					
	Liczba uczniów cudzoziemskich w klasach nauczyciela						Liczba uczniów cudzoziemskich w klasach nauczyciela				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50		poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Zupełnie i raczej nieważne	5%	3%	4%	6%	0%	Zupełnie i raczej nieważne	6%	1%	2%	3%	0%
Raczej ważne i ważne	90%	91%	91%	87%	93%	Raczej ważne i ważne	88%	86%	86%	86%	90%
Trudno powiedzieć	6%	6%	4%	7%	8%	Trudno powiedzieć	6%	7%	5%	7%	8%

Tabela 10 Jak ocenia Pan(i) swoje przygotowanie do pracy w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości w poniższych obszarach?

Wiedza, jak doświadczenie migracji może wpływać na naukę				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	19%	30%	28%	20%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	69%	58%	62%	68%
Trudno powiedzieć	12%	12%	10%	12%
Stosowanie metod nauczania przystosowanych do różnicowania klasy				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	12%	21%	20%	13%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	80%	69%	73%	80%
Trudno powiedzieć	8%	10%	8%	7%
Stosowanie metod oceniania przystosowanych do różnicowania klasy				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	13%	19%	20%	15%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	78%	71%	72%	76%
Trudno powiedzieć	8%	10%	8%	9%
Upraszczenie języka, by polecenia i całe lekcje były bardziej zrozumiałe dla nowych uczniów				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	11%	14%	15%	13%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	81%	76%	76%	77%
Trudno powiedzieć	8%	10%	9%	10%
Integrowanie klasy różnicowanej narodowościowo i kulturowo				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	11%	16%	19%	15%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	80%	73%	73%	74%
Trudno powiedzieć	9%	11%	8%	11%
Rozwiązywanie konfliktów na tle narodowościowym lub kulturowym				
	SP n=1954	LO n=377	T n=410	SzB n=128
Bardzo słabo i słabo	16%	21%	23%	19%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	73%	65%	64%	68%
Trudno powiedzieć	11%	14%	13%	13%
Identyfikowanie potrzeb psychoemocjonalnych dzieci z doświadczeniem migracji				
	szkoła podstawowa	liceum	technikum	szkoła branżowa
Bardzo słabo i słabo	19%	29%	30%	20%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	71%	57%	59%	69%
Trudno powiedzieć	10%	14%	12%	11%

Jak ocenia Pan(i) swoje przygotowanie do pracy w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości w poniższych obszarach? (staż zawodowy)

	Wiedza, jak doświadczenie migracji może wpływać na naukę				
	< 10,0	10,0 - 19,9	20,0 - 29,9	30,0 - 39,9	40,0+
Bardzo słabo i raczej słabo	22%	24%	23%	17%	26%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	65%	63%	67%	70%	64%
trudno powiedzieć	13%	13%	10%	13%	11%
	Integrowanie klasy zróżnicowanej narodowościowo i kulturowo				
	< 10,0	10,0 - 19,9	20,0 - 29,9	30,0 - 39,9	40,0+
Bardzo słabo i raczej słabo	15%	16%	12%	11%	11%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	72%	75%	81%	80%	80%
trudno powiedzieć	12%	12%	9%	7%	9%

Tabela 11 Jak ocenia Pan(i) swoje przygotowanie do pracy w klasie, w której uczą się dzieci innych narodowości w poniższych obszarach? (intensywność kontaktu)

	Wiedza, jak doświadczenie migracji może wpływać na naukę*				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	22%	21%	20%	13%	5%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	65%	70%	73%	76%	90%
Trudno powiedzieć	13%	10%	7%	12%	5%
	Stosowanie metod nauczania przystosowanych do zróżnicowania klasy*				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	16%	13%	11%	9%	10%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	78%	81%	84%	77%	85%
Trudno powiedzieć	7%	6%	5%	14%	5%
	Stosowanie metod oceniania przystosowanych do zróżnicowania klasy*				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	16%	13%	11%	13%	15%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	77%	81%	84%	73%	83%
Trudno powiedzieć	8%	6%	6%	14%	3%
	Upraszczanie języka, by polecenia i całe lekcje były bardziej zrozumiałe dla nowych uczniów**				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	13%	10%	10%	10%	15%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	80%	82%	85%	80%	78%
Trudno powiedzieć	7%	8%	5%	10%	8%
	Integrowanie klasy zróżnicowanej narodowościowo i kulturowo**				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	13%	12%	11%	8%	13%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	79%	81%	83%	80%	78%
Trudno powiedzieć	8%	7%	6%	13%	10%

	Rozwiązywania konfliktów na tle narodowościowym lub kulturowym**				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	19%	16%	16%	13%	20%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	70%	75%	76%	73%	75%
Trudno powiedzieć	12%	9%	8%	14%	5%
	Identyfikowanie potrzeb psychoemocjonalnych dzieci z doświadczeniem migracji				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bardzo słabo i słabo	21%	21%	19%	18%	25%
Raczej dobrze i bardzo dobrze	69%	71%	73%	68%	65%
Trudno powiedzieć	10%	8%	9%	14%	10%

*p<0,05 **p<0,001

6. Doskonalenie zawodowe nauczycieli w nauczaniu w klasie wielokulturowej

Wykres 15

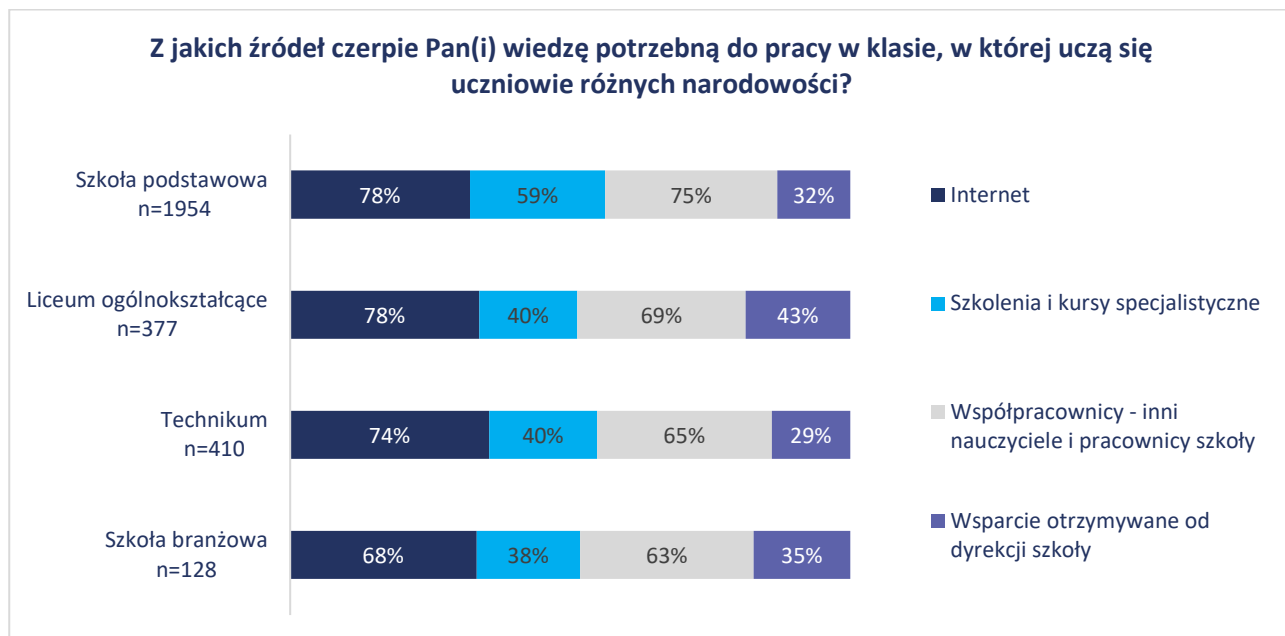

Tabela 12

Z jakich źródeł czerpie Pan(i) wiedzę potrzebną do pracy w klasie, w której uczą się uczniowie różnych narodowości?					
	Długość stażu zawodowego				
	< 10,0	10,0 - 19,9	20,0 - 29,9	30,0 - 39,9	40,0+
Internet	78%	80%	77%	76%	66%
Literatura fachowa	26%	27%	29%	33%	34%
Znajomi, rodzina	16%	16%	13%	13%	7%
Współpracownicy - inni nauczyciele i pracownicy szkoły	76%	72%	71%	72%	66%
Wsparcie otrzymywane od dyrekcji szkoły	34%	37%	30%	32%	34%
Od uczniów polskich	15%	17%	14%	14%	24%

Tabela 13 W jakich formach doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej miał(a) Pan(i) okazję brać udział w ciągu ostatnich 2 lat?

Warsztaty lub kursy stacjonarne prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
	Liczba uczniów cudzoziemskich które uczy nauczyciel				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	29%	34%	39%	39%	40%
Bratem/am udział wielokrotnie	7%	10%	13%	14%	28%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	33%	30%	26%	20%	20%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	32%	26%	22%	27%	13%

Webinaria i pojedyncze wydarzenia online prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	38%	46%	49%	37%	33%
Bratem/am udział wielokrotnie	15%	19%	20%	33%	38%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	27%	20%	19%	16%	18%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	20%	15%	13%	14%	13%
Studia podyplomowe					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	3%	4%	6%	9%	5%
Bratem/am udział wielokrotnie	1%	1%	1%	2%	8%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	13%	14%	15%	9%	23%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	83%	81%	79%	80%	65%
Konsultacje indywidualne ze specjalistą (psychologiem, specjalistą od pracy z dzieckiem z doświadczeniem uchodźstwa i migracji)					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	19%	26%	30%	24%	40%
Bratem/am udział wielokrotnie	13%	14%	15%	22%	28%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	39%	34%	31%	28%	20%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	30%	26%	25%	27%	13%
Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN) – zespoły przedmiotowe i zadaniowe					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	34%	40%	41%	39%	48%
Bratem/am udział wielokrotnie	15%	17%	23%	28%	25%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	30%	22%	20%	17%	23%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	21%	21%	16%	16%	5%
Samokształcenie – czytanie literatury, analiza zasobów dostępnych w Internecie, itp.					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	32%	34%	33%	26%	18%
Bratem/am udział wielokrotnie	44%	49%	50%	58%	68%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	11%	9%	9%	8%	8%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	13%	9%	8%	8%	8%

Tabela 14

Dlaczego nie korzystał(a) Pan(i) z kursów lub szkoleń specjalistycznych w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej?				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Program tych kursów/szkoleń nie zaspokaja moich potrzeb	12%	6%	6%	9%
Nasza szkoła nie otrzymywała takich ofert	15%	23%	22%	19%

Tabela 15 W jakich formach doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej miał(a) Pan(i) okazję brać udział w ciągu ostatnich 2 lat?

Warsztaty lub kursy stacjonarne prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	35%	23%	21%	26%
Brałem/am udział wielokrotnie	10%	6%	6%	6%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	29%	35%	36%	38%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	27%	36%	37%	30%
Webinaria i pojedyncze wydarzenia online prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	45%	31%	32%	37%
Brałem/am udział wielokrotnie	20%	10%	10%	10%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	20%	32%	30%	30%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	15%	27%	28%	23%
Konsultacje indywidualne ze specjalistą (psychologiem, specjalistą od pracy z dzieckiem z doświadczeniem uchodźstwa i migracji)				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	25%	20%	20%	18%
Brałem/am udział wielokrotnie	15%	7%	7%	9%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	34%	40%	36%	40%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	26%	34%	37%	32%
Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN) – zespoły przedmiotowe i zadaniowe i inne formy				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	39%	30%	29%	30%
Brałem/am udział wielokrotnie	19%	9%	11%	12%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	24%	34%	32%	31%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	18%	28%	29%	28%
Samokształcenie – czytanie literatury, analiza zasobów dostępnych w Internecie, itp.				
	Szkoła podstawowa n=1954	Liceum ogólnokształcące n=377	Technikum n=410	Szkoła branżowa n=128
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	32%	31%	35%	25%
Brałem/am udział wielokrotnie	50%	39%	32%	39%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	9%	13%	14%	18%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	9%	18%	19%	18%

Tabela 16 W jakich formach doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej miał(a) Pan(i) okazję brać udział w ciągu ostatnich 2 lat?

Warsztaty lub kursy stacjonarne prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
	Długość stażu zawodowego				
	< 10,0	10,0 - 19,9	20,0 - 29,9	30,0 - 39,9	40,0+
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	29%	30%	32%	32%	22%
Brałem/am udział wielokrotnie	7%	11%	7%	9%	15%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	38%	31%	32%	25%	37%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	26%	28%	29%	34%	27%
Webinaria i pojedyncze wydarzenia online prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	40%	39%	40%	45%	36%
Brałem/am udział wielokrotnie	16%	18%	15%	18%	28%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	28%	25%	25%	18%	19%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	17%	19%	20%	19%	17%
Studia podyplomowe					
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	7%	5%	3%	2%	3%
Brałem/am udział wielokrotnie	1%	2%	1%	1%	1%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	21%	13%	13%	9%	25%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	72%	79%	83%	88%	71%
Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN) – zespoły przedmiotowe i zadaniowe i inne formy					
Brałem/am udział jeden lub dwa razy	35%	37%	35%	37%	37%
Brałem/am udział wielokrotnie	14%	16%	15%	19%	23%
Nie brałem/am udziału, ale chciałem(a)bym wziąć udział	32%	27%	27%	22%	22%
Nie brałem/am udziału i raczej nie chciałem(a)bym brać udziału	20%	20%	22%	22%	19%

Table 16b W jakich formach doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej miał(a) Pan(i) okazję brać udział w ciągu ostatnich 2 lat?

Warsztaty lub kursy stacjonarne prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
	Długość stażu zawodowego				
	< 10,0	10,0 - 19,9	20,0 - 29,9	30,0 - 39,9	40,0+
Brałem udział	36%	41%	39%	41%	37%
Nie brałem udziału	64%	59%	61%	59%	63%
Webinaria i pojedyncze wydarzenia online prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
Brałem udział	56%	57%	55%	63%	63%
Nie brałem udziału	44%	43%	45%	37%	37%
Studia podyplomowe					
Brałem udział	7%	7%	4%	3%	4%
Nie brałem udziału	93%	93%	96%	97%	96%
Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN) – zespoły przedmiotowe i zadaniowe i inne formy					
Brałem udział	49%	53%	50%	57%	59%
Nie brałem udziału	52%	47%	50%	44%	41%

Tabela 17 W jakich formach doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej miał(a) Pan(i) okazję brać udział w ciągu ostatnich 2 lat? (intensywność kontaktu)

Warsztaty lub kursy stacjonarne prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
	Liczba uczniów cudzoziemskich które uczy nauczyciel				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	29%	34%	39%	39%	40%
Bratem/am udział wielokrotnie	7%	10%	13%	14%	28%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	33%	30%	26%	20%	20%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	32%	26%	22%	27%	13%
Webinaria i pojedyncze wydarzenia online prowadzone przez instytucje lub osoby zewnętrzne					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	38%	46%	49%	37%	33%
Bratem/am udział wielokrotnie	15%	19%	20%	33%	38%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	27%	20%	19%	16%	18%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	20%	15%	13%	14%	13%
Studia podyplomowe					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	3%	4%	6%	9%	5%
Bratem/am udział wielokrotnie	1%	1%	1%	2%	8%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	13%	14%	15%	9%	23%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	83%	81%	79%	80%	65%
Konsultacje indywidualne ze specjalistą (psychologiem, specjalistą od pracy z dzieckiem z doświadczeniem uchodźstwa i migracji)					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	19%	26%	30%	24%	40%
Bratem/am udział wielokrotnie	13%	14%	15%	22%	28%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	39%	34%	31%	28%	20%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	30%	26%	25%	27%	13%
Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli (WDN) – zespoły przedmiotowe i zadaniowe					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	34%	40%	41%	39%	48%
Bratem/am udział wielokrotnie	15%	17%	23%	28%	25%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	30%	22%	20%	17%	23%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	21%	21%	16%	16%	5%
Samoksztalcenie – czytanie literatury, analiza zasobów dostępnych w Internecie, itp.					
Bratem/am udział jeden lub dwa razy	32%	34%	33%	26%	18%
Bratem/am udział wielokrotnie	44%	49%	50%	58%	68%
Nie bratem/am udziału, ale chciał(a)bym wziąć udział	11%	9%	9%	8%	8%
Nie bratem/am udziału i raczej nie chciał(a)bym brać udziału	13%	9%	8%	8%	8%

Tabela 18

Jaka była tematyka form doskonalenia zawodowego w obszarze integracji uczniów i różnorodności kulturowej, w której Pan(i) uczestniczyła na przestrzeni ostatnich 2 lat?				
	Szkoła podstawowa n=1726	Liceum ogólnokształcące n=287	Technikum n=303	Szkoła branżowa n=92
Zagadnienia dotyczące krajów pochodzenia uczniów i ich kultury	32%	38%	35%	25%
Metodyka nauczania i oceniania dzieci o narodowości innej niż polska	44%	50%	39%	38%
Nauczanie języka polskiego jako języka obcego	31%	17%	18%	25%
Praca wychowawcza z dzieckiem z doświadczeniem uchodźstwa lub traumy wojennej	49%	29%	34%	39%
Jak integrować dzieci w klasach i szkołach wielokulturowych	24%	31%	33%	29%
Diagnozowanie i rozwiązywanie konfliktów na tle narodowościowym lub kulturowym	18%	23%	21%	13%

Tabela 19

Czy wsparcie w postaci doskonalenia zawodowego, jakie Pan(i) otrzymała na przestrzeni ostatnich 2 lat w obszarze integracji uczniów i nauczania w klasie wielokulturowej było dla Pana(i) wystarczające?				
	Szkoła podstawowa n=1726	Liceum ogólnokształcące n=287	Technikum n=303	Szkoła branżowa n=92
Tak, było w zupełności wystarczające	27%	30%	36%	39%
Raczej tak, ale nadal czuję, że potrzebuję rozwijać się w tym obszarze	41%	38%	34%	39%
Raczej nie- to, co docierało to kropla w morzu potrzeb	25%	23%	22%	16%
Zupełnie nie było wystarczające	7%	8%	8%	5%

Tabela 20

Czego Pan(i) by potrzebowała do wzmocnienia jakości swojej pracy z uczniami z doświadczeniem migracji/uchodźstwa? Prosimy wybrać najwyżej 3 najważniejsze dla Pana(i) rodzaje wsparcia.				
	Szkoła podstawowa n=1830	Liceum ogólnokształcące n=270	Technikum n=184	Szkoła branżowa n=56
Zapewnienie regularnych szkoleń z obszaru integracji edukacyjnej, pracy z dzieckiem z doświadczeniem migracji/uchodźstwa, potrzeb psycho-emocjonalnych, w tym traumą wojenną	20%	21%	28%	30%
Wzajemnego wsparcia (współpracy) nauczycieli szkoły – regularne dyskusje i dzielenie się dobrymi praktykami w ramach rady pedagogicznej lub zespołów nauczycieli przedmiotowych bądź klasowych.	25%	30%	31%	20%

Możliwości konsultacji ze specjalistami z zakresu edukacji uczniów z doświadczeniem migracji/uchodźstwa	38%	42%	46%	54%
Zagwarantowanie obecności asystenta międzykulturowego w klasach, w których uczą się dzieci z doświadczeniem migracji/uchodźstwa	35%	25%	21%	14%
Standardy i rekomendacje ministerialne dotyczące sposobu realizacji podstawy programowej, oceniania i klasyfikacji uczniów z doświadczeniem migracji/uchodźstwa	24%	33%	26%	21%
Szczególne docenienie (np. nagrody) nauczycieli zaangażowanych w integrację nowych uczniów	11%	6%	12%	4%

Tabela 21

Czego Pan(i) by potrzebowała do wzmocnienia jakości swojej pracy z uczniami z doświadczeniem migracji/uchodźstwa? Prosimy wybrać najwyżej 3 najważniejsze dla Pana(i) rodzaje wsparcia.

	Liczba uczniów cudzoziemskich które uczy nauczyciel				
	poniżej 5	'6-10	'11-20	20-50	powyżej 50
Dostępu do materiałów dydaktycznych, jak pracować z dzieckiem z doświadczeniem migracji/ uchodźstwa - np. scenariuszy lekcji, podręczniki, karty pracy	54%	53%	50%	38%	48%
Większe wsparcie pedagoga i psychologa szkolnego w pracy z uczniem z doświadczeniem migracji/uchodźstwa	17%	20%	19%	26%	8%
Zagwarantowanie obecności asystenta międzykulturowego w klasach, w których uczą się dzieci z doświadczeniem migracji/uchodźstwa	29%	36%	33%	35%	45%
Szczególne docenienie (np. nagrody) nauczycieli zaangażowanych w integrację nowych uczniów	9%	12%	13%	12%	20%